Л 237

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ЦЕНА 10.— ДИНАРА

Млади борац

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

Број 18 | 21 ФЕБРУАР 1945 | Година II

Наша прва година

Пре годину дана, јануара 1944, изашао је у Пустој Реци први број „Младог борца", лист Уједињеног савеза антифашистичке омладине Србије.

„Млади борац" су покренули другови Драги Стаменковић и Радован Пантовић, руководиоци антифашистичког омладинског покрета у Србији. Они су у раду на листу имали да савладају велике тешкоће: није било хартије, боје, није било дописа ни дописника. Али све већи полет антифашистичког омладинског покрета у Србији изискивао је и омладински лист, који ће још јаче да уједини сву омладину. Тешкоће су морале бити и биле су савладане. „Гештетнер", на коме су издани први бројеви „Младог борца" морао се држати у највећој тајности. Он је био смештен у рупи, ископаној у једној сељачкој кући. Често су и странице „Младог борца" израђиване у тој рупи. Те странице биле су мале, технички слабо израђене, али оне су пламеним речима распиривале мржњу према непријатељу, позивале омладину у бој за слободу и училе је како да се организује. Првих шест стотина примерака „Младог борца" добро је запамтила омладина Пусте Реке, Црне Траве, омладина Топлице и Јабланице, нишког, врањског, крушевачког и зајечарског округа. Те бројеве добро памте омладинци, борци наших одреда и бригада, јер они су уливали самопоуздање и веру у скорију победу.

Прва година излажења „Младог борца" била је уједно и година у којој су се одиграли одлучујући догађаји за народ Србије. Братска Црвена армија помогла је нашој Народно-ослободилачкој војсци: Србија је очишћена од поганих фашистичких окупатора и њихових верних слугу, четника Драже Михаиловића. Народно-ослободилачки покрет у Србији узео је највеће размере. Створена је Антифашистичка скупштина народног ослобођења Србије и цео српски народ сада, раме уз раме са осталим народима Југославије, учествује у победоносном завршетку рата. У тој години одржан је I Конгрес антифашистичке омладине Србије, на коме је наша омладина показала спремност да све своје снаге стави у службу своме народу.

Први Конгрес поставио је пред нас нове задатке и ми смо се обавезали да их извршимо. „Млади борац" ради на остварењу тих задатака. Његове странице доносиле су резултате борбе и рада омладине Србије и потстицале на још већи самопрегор за помоћ фронту и изградњу наше земље. Много омладинаца — ударника на фронту и у позадини налазило је у „борцу" признање за своја дела, а хиљаде других пошли су њиховим примерима. Акције за помоћ фронту и рањеницима, за прикупљање помоћи пострадалим крајевима, за сечу дрва, за подизање привреде налазиле су у „Младом борцу" велику потпору. „Млади борац" је развијао љубав омладине Србије према свим народима Југославије и радио на учвршћењу братства и јединства наших народа. Он је доносио живот и рад наше омладине и учио како да се исправе недостаци.

Слободна штампа даје нам највеће могућности за васпитање наше омладине. Ми не сумњамо да ће наш народ и наша омладина са успехом решити све задатке који се пред њих постављају. „Млади борац" ће са своје стране радити на остварењу тих задатака. Због тога ће наша омладина у своме листу моћи увек да нађе све што јој је потребно за успешнији рад, како на фронту тако и у позадини.

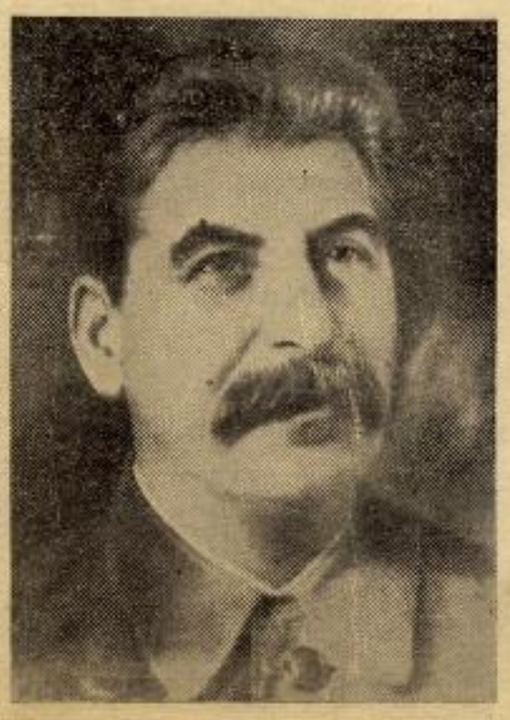
Кримске одлуке-темељ будућег мира

Тринаестог фебруара ове године објављени су свету резултати рада треће тројне конференције. У току осмодневног заседања на Криму, расмотрена су између шефова три највеће државе антихитлеровске коалиције сва актуелна питања победоносног завршавања рата и организације мира. Прво, решавано је питање задобијања коначне војничке победе над хитлеровском Немачком и потпуног ликвидирања немачког милитаризма и империјализма. У том погледу разрађени су до подробности планови о пуној координацији ратних напора у завршној фази рата и донете одлуке о администрацији и управи у Немачкој после њеног слома.

Председник Рузвелт

Друго, расмотрено је питање земаља у којима су немачка окупација и народна борба против ње довели до тако снажне промене у унутрашњем односу снага и расположењу народних маса, да је просто враћање на предратно стање постало немогуће. У том погледу обележен је пут за стварање јединствене владе у Пољској и Југославији. Тим путем биће обезбеђен државно-правни континуитет ових земаља у њиховом међународном односу, уз пуно признање и поштовање свих тековина народне борбе.

Маршал Стаљин

Треће, на конференцији су потврђене све раније донесене одлуке о поштовању права сваког народа на самосталност и самоодређење.

Кримска конференција је велика савезничка победа, јер отвара путеве новим победама. Њени резултати значе снажно јачање демократских снага у свету, јачање борбеног и стваралачког елана свих слободољубивих народа. У тренутку када се војнички и политички поражени фашизам, његови помагачи и целокупна светска реакција хватају са грчевитошћу дављеника за могућност расцепа међу савезницима и чине све могуће да га изазову, Кримска конференција, која је тако јасно изразила чврстину демократског савеза, значи један морални добитак од непроцењиве вредности.

Наши народи имају нарочито много разлога да радосно и одушевљено поздраве Кримске одлуке. Највише признање тековина народне борбе изражених у одлукама АВНОЈ-а и коначно регулисање нашег међународног положаја у оквирима општег јачања демократских снага у свету, и стварања услова за један правичан и трајан мир, даће нова

Премијер Черчил

средства, нове снаге и нов полет нашим напорима, да коначно потучемо спољашње и унутрашње непријатеље и крвнике наших народа и изградимо на чврстим темељима нашу нову државу. У резултатима Кримске конференције омладина Србије види најсигурније јемство за трајност великих народних тековина које су изникле и које ничу из жртава борбе и рада.

Десет дана великих успеха Народно-ослободилачке војске

Офанзивне операције наше Народно-ослободилачке војске противу немачких окупатора и њихових помагача, узеле су последњих дана један нов замах. Њени борбени успеси огледају се како у теренским добицима тако и у уништавању непријатељске живе снаге и материјала. Највеће победе извојеване су на јужном делу фронта, у Херцеговини. Нарочито су тешке борбе вођене око важног и јако утврђеног непријатељског упоришта Широки Бријег. У тим борбама, које су вођене неколико дана са великом жестином, значајну су улогу одиграле наше моторизоване јединице и авијација. Упркос огорченог непријатељског отпора пробијени су његови утврђени положаји, побијено 950 Немаца и усташа и задобијен велики ратни плен. Као последица овога успеха дошло је брзо ослобођење Невесиња и јуначког Мостара, чиме је готово сва Херцеговина очишћена од фашиста. Истовремено јединице које оперишу против непријатељске комуникације Вишеград—Сарајево заузеле су Вишеград.

Друго жариште борбе налазило се у простору Власеница—Дрињача—Зворник. Бранећи своје угрожене комуникације непријатељ је покушао да пређе у противофанзиву. Међутим овај његов офанзивни покушај претворио се у тежак пораз. Непријатељу је, истина, пошло за руком, да после вишедневних узалудних и скупо плаћених напада заузме Дрињачу и пробије се према Зворнику. Наше су трупе предузеле одмах противнапад с југа и отеле непријатељу Власеницу. У исто време једним изненадним налетом ослобођена је Нова Касаба и тиме пресечена комуникација Дрињача—Зворник. Непријатељска 22 дивизија, која је извршила продор, разбијена је у три дела. Она се налази у врло тешком положају, трпи огромне губитке и многе њене јединице сведене су већ на половину свог бројног стања. Непријатељски покушај да са југа притекне у помоћ опкољеним трупама крваво је одбијен. Наше трупе продужиле су напредовање, заузеле поново Дрињачу, ослободиле Хан Пијесак и Рогатицу и гоне потученог непријатеља према Сарајеву.

С обзиром на бројност немачких трупа, које се у свом повлачењу са истока и југа прикупљају у Сарајеву, од великог су значаја стални и успешни напади наших трупа на једину комуникацију њиховог даљег повлачења, на пут и жељезницу Сарајево—Брод. Ове операције јако изнуравају непријатеља и наносе му тешке губитке, који износе често по више стотина мртвих. После неуспеле непријатељске офанзиве у Срему на овом фронту влада релативно затишје. Непријатељски покушаји насилног извлачења плаћени су редовно тешким губицима.

Својим новим подвизима и победама наша Народно-ослободилачка војска, појачана и попуњена хиљадама нових бораца, достојно наставља сјајне странице своје историје.

Смрт генерала Черњаховског

Од рана задобијених на бојном пољу преминуо је 18 фебруара ове године најмлађи армијски генерал Црвене војске, командант III белоруског фронта и двоструки херој Совјетског Савеза Иван Даниловић-Черњаховски. Генерал Черњаховски оличавао је у себи најбоље особине совјетског човека, војника и војсковође. Као одговорни војни руководилац у најтежим и најодлучнијим тренуцима Отаџбинског рата, Черњаховски има велике личне заслуге за многе величанствене победе Црвене армије. Његово име живеће вечито заједно са тим победама, заједно са великим делом правде и слободе које се кроз њих остварују.

ДВАДЕСЕТ СЕДМА ГОДИШЊИЦА ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ

НА БЕРЛИН!

Искрвављено човечанство доживљује триумф правде. И мајци што је изгубила сина и војнику у замрзнутом рову и раднику што по снегу поправља разорену пругу и породици што је остала без крова, свима што су осетили страхоте овога рата и дали своје жртве у њему данас је радосно и светло на души. Данас је празник. Фашистички злочинци што су пет година палили и рушили Европу, пале сада у паничном страху своја сопствена села и градове и беже, избезумљени и очајни у дубину своје јазбине. А кроз јункерску Пруску, колевку немачке ратничко-разбојничке традиције и наследних генералских породица, кроз Шлезију, велику ковницу оружја, кроз Померанију и Бранденбург тутње бескрајне колоне совјетских камиона, тенкова и топова! Напред, неуморно напред, на Берлин! Тамо где су ковани планови за пљачку и поделу света и где је тутањ победничких маршева заглушивао последњу трунку људске савести, кују се данас планови о кукавичком бегству, а непрекидни тутањ избегличких кола уверава недотупавне Берлинце о новој стварности коју фирер и његово провиђење нису стигли да предвиде. Берлин, који је свету објавио почетак овога рата, видеће га ускоро на својим улицама!

Велика совјетска офанзива примиче крају овај рат. То је важно, али то није најглавније. Важније је од тога да она својим моралним садржајем даје најстрашнијем рату у историји један човечански смисао. Кроз њу се овај разбојнички рат коначно претвара у рат против разбојника. Марш кроз запаљену Немачку, марш на Берлин даје нов смисао свим жртвама што су их народи и појединци поднели у току овога рата. Данас, кад Црвена армија уништава фашизам у његовој јазбини и тиме уклања најстрашнију претњу слободном и човечном животу, стотине хиљада палих бораца, стотине хиљада зверски мучених и убијаних по казаматима и логорима, нису више само несрећне жртве једнога рата. Њихова крв није узалуд проливена. Кроз победе Црвене армије, која остварује мисао за коју су они умирали, они постају припадници победничке легије, која је својим напорима и жртвама прокрчила пут ка срећнијој сутрашњици.

Наши народи имају нарочито много разлога да се радују због уласка Црвене армије у Немачку. Листа страшних ратних злочина што су их Немци починили у нашој земљи спада у најдуже и најкрвавије. Више него ваљда игде у Европи Немци су овде код нас показали сву величину и разноликост свог злочиначког талента, почев од силовања, од убијања невине деце, па до масовног стрељања највећих размера и потпуног пустошења читавих покрајина. Палење села, спаљивање живих људи, систематско митраљирање избегличких збегова, све су то омиљена средства којима су се Немци служили у својој „ритерској" борби против једног голоруког народа. Нема ниједног места, ниједног кутка у нашој земљи, где не постоје језива сведочанства о садизму и бездушности хитлеровских банди. Наши људи су умирали храбро, умирали су са вером да ће злочинац платити своје злочине. И дошао је тај час. Данас немачка села горе, немачки градови се руше, немачке породице напуштају своје домове и беже завејаним друмовима. Пуна извесност да ће злочинца стићи казна и да је већ почела да га стиже, даје нам новог одушевљења за борбу: неће проћи дуго и наш ће војник прећи границу Рајха да тамо, у самој разбојничкој јазбини наплати свој крвави рачун.

Кажу да се у Немачкој укорењо нов обичај. Људи иду једни другима у посете и међусобно се уверавају колико они немају мало везе са хитлеризмом и колико су они лично далеко од његових злочина. Многи, врло многи нису чак никога ни убили. Све време рата седели су мирно код својих кућа и поштено зарађивали свој хлеб у некој фабрици наоружања. — Како су наивна схватања „питоме" немачке позадине! Како те људе одједном напушта памћење! Заборавили су већ како су се сладили кобасицама из „немачке" Украине, како су радо носили свилену робу и штофове из изпражњених француских магацина, како им је пријао бео хлеб од жита што је отето негде у опустошеној и гладној Југославији.

Да зликовац „губи" памћење — то није ретка појава. Али да ова болест узме размере једне епидемије то је ипак феномен који мора да побуди озбиљно ин-

Маршал Жуков

тересовање. Каквим очима гледа нацистичко вођство на ову тако симптоматичну појаву најбоље показује иступ доктора Лаја. Он је сматрао да неће бити на одмет да читав један говор посвети потсећању „заборавних" фрицева на њихово алапљиво кусање из заједничког чанка! Заједничко учешће у пљачци, заједничка одговорност за злочине, ето то је последња морална спона, последњи извор „националне солидарности" на који рачунају нацистички архи-зликовци у својим покушајима да уплашене и деморалисане фрицеве одрже на окупу.

* * *

За три године Отаџбинског рата Црвена армија је дала безбројне доказе о својој снази и вредности. Одбрана Москве, борба за Стаљинград и велика офанзива кроз Украину спадају у ред најсјајнијих војничких подвига. Па ипак странице које се сада исписују претстављају читаво откровење, нешто непознато и невиђено. Поред јуриша Црвене армије после три и по године најстрашнијег ратовања, снага и брзина њених удараца, надмашили су све што се смело очекивати. Пробијајући брижљиво изграђене и очајнички брањене немачке линије, по снежној бури и дубоком снегу она је за цигло 30 дана своје офанзиве овладала огромним просторима Пољске, Пруске и Шлезије и прешла пет шестина пута од Варшаве до Берлина. Ових дана, 23 фебруара она ће прославити свој празник, 27-годишњицу свога оснивања. Прославиће га у непријатељској јазбини, прославиће га под зидинама Берлина! С њом заједно славиће тај дан, као свој празник, сви слободољубиви народи света. Осећање безграничне благодарности и љубави према Црвеној армији — ослободитељици од фашизма сјединиће чврсто милионске масе ратом измученог човечанства.

Оно што данашњу совјетску офанзиву издваја из низа досадашњих победа то није само њен одлучујући значај и простор у коме се она води, већ исто толико она огромна надмоћност Црвене армије над њеним фашистичким противником која се у овим борбама нарочито јасно испољила. Она је дошла до изражаја у свим видовима: и у убојној вредности оружја и у спремности и моралу војника и у стратегиским плановима вођства, у извршној координацији и међусобном допуњавању свих родова оружја. Совјетско оружје надмашило је немачко и квантитетом и квалитетом, јер је у Совјетском Савезу под вођством великог Стаљина, изграђена гигантска тешка индустрија, усавршена и рационализована, јер у совјетским фабрикама раде даноноћно милиони свесних и слободних радника, који су решени да дају све што могу за одбрану своје социјалистичке домовине.

Совјетски војник је чвршћи и јуначнији од немачког јер он није пошао у разбојништво и пљачку, већ је устао да брани своју отаџбину коју је са толико љубави и пожртвовања подизао, јер сада иде да праведно казни крвава недела фашистичких злочинаца. Он не зна за сумњу и колебање, јер га не прате мрачне слике сопствених злочина, већ носи у грудима слику своје попаљене отаџбине, слику мајке, брата или сестре коју су му Немци убили. Совјетски официри, совјетске војсковође способнији су и вештији од немачких јер не носе, како Еренбург каже „татине звездице" већ су на руководећа места дошли због своје способности и вредноће.

Читав овај рат, а нарочито битке које се сада воде, показују исправност гледишта совјетских политичких и војних руководилаца, да нови рат неће бити само одмеравање војничких снага већ да ће он ставити на пробу читав привредни и политички систем ратујућих земаља и да ће баш њихова вредност бити у крајњој линији одлучујућа. И заиста, у првим годинама рата Немачка је била војнички спремнија и јача од Совјетског Савеза. То је условило њене почетне успехе, али то није било довољно да јој донесе коначну победу. По стабилности и устројству своје привреде и по чврстини својих морално-политичких темеља Совјетски Савез је стајао високо изнад хитлеровске Немачке и то је условило стално померање снага у његову корист и потпуни обрт ратне ситуације.

Велика офанзива Црвене армије растерује последње облаке са хоризонта. Њен марш на Берлин је најбоље јемство да са разбојником неће бити компромиса, да ће се тотални рат, који је Немачка почела завршити њеним тоталним поразом. Само у безусловној капитулацији Немачке, само у правичном и примерном кажњавању свих ратних злочинаца и њихових саучесника сваке врсте, може се наћи обезбеђење против нових Хитлера. Није довољно избити разбојнику оружје из руку, треба му избити и лупешку мисао из главе. Не сме се опет оставити да врана врани очи вади. Тако што може предлагати само онај ко налази своја рачуна у томе да буде још једаред изигран. Тек када Берлин и читава Немачка буду у рукама савезника и када сваки Немац буде упознао и наличје немачког милитаризма, онако како су га упознали толики европски народи, тек онда се може рећи да је циљ рата постигнут, да је правда задовољена, да је тако скупо плаћени мир постављен на здраве темеље. Не на преговорима у неком новом Версаљу, већ у самој јазбини, у Немачкој, треба зарити глогов колац у фашистичку лешину да се никада више не повампири!

Н. П.

ПРАЗНИК ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ

Као незадржива лавина, јединице Црвене армије иду на Берлин. Пред њом отступају и беже некад силни и охоли „наци". Немачки народ има прилику да упозна рат на свом сопственом тлу. Бескрајне поворке избеглица из Источне Пруске и других крајева Немачке, који беже у своју сопствену пропаст, вечно ће запамтити снагу совјетског оружја. Њима никад више неће пасти на памет „животни простор", ни украјинско жито ни кавијар са Волге, ни друга блага словенских народа. Од тих помисли Црвена армија ће их одучити заувек.

Та за Немце грозна сила, понос демократских народа света — Црвена армија, родила се 23 фебруара 1918 године. Тога дана одреди Црвене војске до ногу су потукли под Псковом и Нарвом претке данашњих хитлеровских разбојника. Рођена у борби са немачким освајачима, Црвена армија постала је најмоћнија војска на свету, војска која је за три и по године великог Отаџбинског рата спасла милионе људи од фашистичког ропства и мрака.

Црвена армија је изникла у великој Октобарској револуцији и прекалила се у ватри борбе са иностраним интервентима. Стална брига Љењина и Стаљина о Црвеној армији, створила је од ње војску у коју су упрти погледи свих народа света.

У току двадесет година совјетски народи неговали су Црвену армију као своје најмилије чедо. Милиони совјетских трудбеника опремали су Црвену армију оружјем и другим ратним материјалом, често откидајући и од својих сопствених потреба. Они су стварали себи заштитника, јер су знали какве опасности прете држави радника и сељака. Стотине хиљада совјетских младића обучавало се у Црвеној армији, припремајући се за велику битку са немачким отимачима. Они су у Црвеној армији добијали наобразбу и излазили из ње још спремнији да помогну изградњу своје земље. За грађанина СССР-а била је част да буде позван на отслужење војног рока. „Војничка служба у радничко-сељачкој Црвеној армији јесте почасна дужност грађанина СССР", пише у Совјетском Уставу. Тако је Црвена армија припремала милионе јунака, који су у Отаџбинском рату пронели славу Совјетских народа по целом свету.

Битке под Стаљинградом, Љењинградом, прелаз преко Дњепра, на Корсуну, код Минска, Бобрујска, под Варшавом, Будимпештом и Београдом ући ће у историју ратовања. Стаљинска стратегија омогућила је Црвеној армији да разбије Хитлерову ратну машину, да милионе немачких војника избаци из строја и да нас да пренесе битку на саму немачку територију. Дефанзивне и офанзивне операције Црвене армије унеле су у ризницу војне науке до сад непозната искуства. Под мудрим командовањем маршала Стаљина Црвена армија ће победоносно завршити овај рат.

У Црвеној армији родили су се такви хероји као што је Александар Матросов, који је затворио својим телом пушкарницу непријатељског утврђења да би дао својој чети могућности да пређе у јуриш. Или, херој Совјетског савеза Виктор Талалихин, који је пропелером свога авиона пресекао реп непријатељског авиона. Снајпер Смољаков убио је 125 фашиста и обучио стрељачкој вештини десетине младих бораца и хиљаде других црвеноармејаца, морнара, ваздухопловаца и партизана.

Црвена армија је створила такве команданте као што су маршал Жуков, Коњев, Рокосовски, Говоров, Воронов, Малиновски, Толбухин и други, под чијом командом данас трупе Црвене армије победоносно марширају на Берлин. При помену њихових имена хитлеровским разбојницима леди се крв у жилама, а совјетски народи поносе се својим дичним синовима.

Своју снагу и моћ Црвена армија свакодневно добија од своје совјетске позадине. Совјетски радници, колхозно сељаштво и интелигенција самопрегорно раде на снабдевању Црвене армије најмодернијом ратном техником. Хероји рада у позадини такмиче се са јунацима на фронту. Само совјетски поредак могао је да оствари такво јединство фронта и позадине, какво постоји између Црвене армије и позадине.

Рат против немачких фашистичких завојевача још је више зближио совјетске народе. Њихово се пријатељство најбоље огледа у самој Црвеној армији, у којој се раме уз раме боре борци свих совјетских народа. „Пријатељство народа наше земље издржало је све потешкоће и сва искушења рата и још се више прекалило у општој борби свију совјетских људи против фашистичких отимача" (Стаљин).

23 фебруар није само празник Црвене армије. То је празник свих слободољубивих народа, а највише празник наших народа, који у великом Совјетском Савезу гледају свог најближег словенског брата. Наша Народно-ослободилачка војска учи се на искуствима Црвене армије и данас заједно с њом гони рањену фашистичку звер, да би је уништиле у њеном сопственом брлогу.

НА ФРОНТУ НАШИХ УДАРНИКА

ТАКМИЧЕЊЕ УДАРНИКА НА ЦРНОМ ВРХУ

Хиљаду и три стотине омладинаца из седам округа Србије раде такмичећи се већ двадесет дана на сечи дрва и подизању пруге Бор—Црни Врх. И поред великих снегова и тешких зимских услова, несташице материјала и специјалних алатки, сасвим неуки и ненавикнути на напоран рад, омладинци су постигли одличне резултате и премашили све предвиђене норме од стране стручних радника и инжињера.

На прузи су за један дан омладинци Прве бригаде (Моравски округ) поставили 620 м. нове пруге, а норма је свега 300. Они обећавају да достигну 1000 м. за дан, само да имају довољно материјала. И неће да оду кући све док не изграде пругу до самих барака: хоће да виде воз кад први пут пође баш од кућа у којима су они живели за време рада. Њихова радост је велика кад машина довуче вагоне преко шина, које су они поставили. „То је наше дело!" показују поносно и срећно. Омладинци зајечарског округа граде пругу већ месец дана. Они су је и израдили до места утовара дрвета са Црног Врха. Данас су се оспособили да самостално изграде пругу. Сваким даном премашују своје рекорде. По два и три пута пребаце норму. Специјална чета вагонеташа — Трећа ударна, — избаци за четири и по сата 27 вагона шљунка са 149 м³ А раније су радници избацивали по 9 вагона за читав дан.

За омладинце на Црном Врху не постоји радно време. Остају и до првог мрака само да што вишеураде а њихово расположење и свест избијају најјасније кад певајући носе шину тешку 500 кгр. трчећи са њом по 200 до 300 метара. Сваким даном рађа се по један нови ударник. Како желе омладинци да добију то име! И раде све снажније, све боље и више. На Црном Врху Друга и Трећа бригада спремају дрва за Београд. Сада је најважније отпослати првим транспортима већ исечена дрва. Њих има на падинама Црног Врха око 9000 м³. По читав дан неуморно извлаче метар за метром батаљони омладинаца. Некад се треба попети 700 метара уз стрмен по дубоком снегу до друма с цепаницом на леђима. Споро иде, а треба што више избацити, што више дрвета послати Београду. И журе уморне ноге, такмиче се батаљони, ко ће више изнети и спремити. „160 м³ смо избацили данас" јављају победоносно Лесковчани. „Нас 60 је изнело 110м³. уз падину од 700 метара" говоре срећни Моравци по повратку с рада. Јутрос су омладинци Београда отишли с песмом на рад читав сат пре свих. Хоће да буду међу првима. Борбено такмичарско расположење влада међу омладинцима на Црном Врху. У сваком је жеља да буде ударник. А њих има много у бригадама на Црном Врху. Моравска четворка избаци 10 м³ за шест сати рада. Млади Лесковчанин, Милан Аранђеловић, сам спреми 3 м³ То су ударници Црног Врха.

Нису заборавили омладинци ни културни рад. Увече је живо по баракама. Искупе се омладинци жељни знања и напрегнуто слушају предавања. Свест свлада умор: они уче, дискутују. Такмиче се и у културно-политичком раду, зидним новинама, приредбама, дисциплини, хигијени у одржавању бараке.

Топличани и Лесковчани се боре из дана у дан за прво место, а београдски омладинци не допуштају да им много измакну, иако су најмлађи и најслабији. Само лесковачки батаљон је спремио 676 м³ топлички 468 м³, београдски 280 м³ До данас је отпремљено транспортима 460 м³ нових 350 м³ чека на сутрашњи транспорт а на другу за пругу спремљено је 2130 м³.

Владета Влатковић

Ударнички се гради пруга

БОРИЋЕМО СЕ И СА СНЕГОМ

Крупне пахуљице снега падале су преко ноћи. Свањива јутро и наши се ударници буде, гледају кроз прозор и посматрају снег како пада.

— Другови, снег пада већ два дана и постаје све већи, али он нас неће збунити. Овог јутра чистићемо путеве и прилазе радилишту, а сутра? Сутра ћемо кренути у напад, на рад — рекли ће друг Раја.

— И ми ћемо се борити и са снегом, са природом, морамо напред! Сутра ћемо видети ко је јунак а ко није. Сетите се на наше другове који су издржали много теже недаће па су ипак победили — допуни га друг Радосав „Луговчанин".

И другови се разиђоше да узму лопате и да почну са борбама против снега.

Столе

Резултати сече на руднику

Примајући на себе задатак снабдевања Београда огревом, омладина Србије латила се акције која је њена и јединствена у њеној досадашњој делатности. Задатак није лак, али омладина савлађује све тешкоће, ударнички испуњава своју дужност. Важно је подвући чињеницу да је ова акција искључиво омладинска, да су омладинци не само радили као дрвосече, него су руководили читавом организацијом посла. Постигнути резултати добијају још већи значај када се узме у обзир да су омладинци имали да савладају многе препреке и ненавикнутост у послу сече, као и тешкоће око станова, транспорта, одеће ,обуће и алата.

На сечи су учествовали омладинци из крагујевачког, чачанског, ваљевског, шабачког, београдског округа и омладинци из Београда, а доцније су стигли и омладинци из крушевачког и пиротског округа. Организација је била спроведена на војничкој основи. Омладинци су формирали пет радних бригада.

Прва бригада ,састављена од омладинаца крагујевачког и чачанског округа, почела је са радом 13 јануара а завршила 31 јануара. Она је бројала 150 омладинаца, који су били подељени у три радна батаљона. Број радних дана, које је ова бригада дала, износи 2.183. За то време исечено је 1.453 куб. мет. Поред рада на сечи омладинци су радили на чишћењу снега три дана и на транспортовању посеченог дрвета. На раду су се истакли: Миодраг Перић, Борђе Борђевић, Никола Перишић, Гојко Станишић, Миломир Тодоровић, Симеоновић и Андрић. Упоредо са радом на терену одржано је 111 бригадних, батаљонских и четних конференција. Дате су две бригадне приредбе. Бригада је дала 9 дописа за омладинску штампу.

Друга бригада састављена је од два батаљона. У њој су омладинци ваљевског и шабачког округа. Она је почела са радом 12 јануара а завршила 31 јануара. Број омладинаца, који су свакодневно ишли на рад, износи око 150. Бригада је имала 2.123 радна дана а исекла је 2.191 куб. мет. Последња три дана омладинци су радили на чишћењу снега. На раду су се истакли: петорка Мише Јелића, Љубише Павловића-Гаврана и Милана Релића. Одржане су 63 конференције; издато је 5 бројева зидних новина и дата је једна бригадна и две батаљонске приредбе.

Трећа бригада, у којој се налазе омладинци из Београда ,имала је два батаљона. Са радом је започела 16 јануара а завршила 10 фебруара. Број радних дана износи 853, а количина исеченог дрвета 420 куб. мет. Бригада је давала свакодневно око 80 омладинаца на терен. На раду су се истакли: Србољуб Симић, Тоша, Оцепек, Грујић, Бекчић, Рашић и Кандић. Сваког дана су се одржавале политичке конференције којима су сви присуствовали. Дате су и две бригадне приредбе. Издато је 7 бројева зидних новина и послато је 35 дописа за омладинску штампу.

Борба са снегом

Четврта бригада састављена је од омладинаца београдског округа. Имала је 3 батаљона. Са радом су почели 16 јануара а завршили 17 фебруара. Бригада је давала на терен свакодневно око 150 омладинаца. За 1.883 радна дана исечено је 1.893 куб. мет. На раду су се истакли: петорка Аце Посавца, Живана Мићића, колубарска петорка и посавска четворка. Поред рада на сечи бригада је радила на рашчишћавању снега са пута, на транспортовању дрвета, на оправци старог и прављењу новог пута. Одржане су 34 четне -батаљонске и бригадне конференције; издата су 3 броја зидних новина и дате 3 бригадне приредбе.

Пета бригада је формирана од омладинаца крушевачког и пиротског округа. Бројно стање бригаде је 180. Крушевачки батаљон почео је са радом 1 фебруара, а пиротски 5. Бригада ради на транспортовању дрвета. До сада је дала две веће батаљонске приредбе и издала један број зидних новина.

Рад на сечи на Руднику је завршен. Омладинци су се вратили својим кућама. Остао је још само транспортни батаљон који има да превезе дрва и да их утовари у вагоне који ће бити упућени за Београд.

Радослав Ратковић

ОМЛАДИНКЕ ПОМАЖУ ОМЛАДИНЦИМА

Кадгод је до сада била реч о акцији сече на Руднику говорило се о омладинцима, док су у том погледу омладинке биле запостављене. Међутим њихов удео није мали. Жртве и напори омладинки не смеју да остану незапажени, јер су омладинке примиле на себе велики терет, јер врше своје задатке савесно и ударнички.

Још пре одласка на Рудник омладинке су отпочеле са радом. Плеле су џемпере, рукавице и другу топлу одећу за своје другове. Сестре су опет марљиво похађале болничке течајеве и оспособљавале се за санитетску службу.

Приликом писања о ударничком раду другова на Руднику, нико се није сетио да помене и оне које су омогућиле друговима да постигну добре резултате. А то су биле омладинке; оне су радиле пожртвовано, њихов рад није остао незапажен. Сваки омладинац је знао да другарице морају да устану раније, да би спремиле укусан доручак, знао је то и ценио је њихове напоре. А услови рада су тешки. Кува се у казанима постављеним на цигле, тако да дим од ватре испуњава целу просторију. Но, омладинке су све те тешкоће превродиле, јер су знале да раде за своје другове. 28 омладинки са села и 17 из Београда, упослене у кујнама нису дозволиле да им тежак рад одузме цео дан. Нашле су оне времена да раде и на културно-политичком пољу. Приликом обилажења IV младеновачке бригаде срели смо две другарице које су ту додељене на рад. Једна је баш помагала на уређивању зидних новина иако је било доцкан, а она мора да устане у 2 сата ујутру; друга омладинка је на политичком часу објашњавала друговима са села какве функције има АВНОЈ и његов значај.

Сада је рад у кухињи постао лакши, јер је дошла попуна омладинки из села средње Шумадије, па се не ради непрекидно, него на смену. Иако су заслужиле одмор, омладинке своје слободно време не употребљавају некорисно, већ или окрпе или оперу веш својим друговима.

Поред рада у кујнама омладинке раде и у санитету. Заједно са доктором Миодрагом Брашићем за здравље омладинаца се стара и 5 другарица. Од њих су 3 увек у амбуланти, док 2 излазе на терен како би у случају незгоде могле повређенима да укажу прву помоћ. До сад, срећом, осим једног прелома кости, није било озбиљних случајева. Тешких обољења такође нема.

Пошто су Рудник Немци попалили, то је амбуланта са станом болничарки у прилично тесним просторијама, но оне су ипак нашле места да приме 8 болесних другова, како би били под њиховим надзором. Жале се једино да нема довољно лекова.

Доста велику количину лекова примили су из Београда и од омладинаца VIII рејона.

Овако живе наше омладинке — ударнице на Руднику, помажући својим друговима у великој акцији сече дрва, као што ће се и у свакој другој акцији показати као ударници.

Бранко Сова

НА ЗИМУ И НЕ МИСЛИМ

Време је хладно а пут до нашег радилишта дуг. Не може се ићи бос. Наш друг Мија при сваком доласку ставља сламу у ципеле да испуни рупе на ђоновима, да би, колико-толико, заштитио ноге од хладноће и да не би изостао с рада. Овај ударник је свакога дана међу првима на сечи.

— Мијо, зар ти није зима кад си бос?

— Ја радим а на зиму и не мислим — одговара он кратко и наставља с послом. Он припада нашој посавској петорци ударника која се више пута истакла.

Аца Спасић

Прилог Србије пострадалим крајевима Југославије

На I Конгресу антифашистичке омладине Србије, омладинци су поставили себи као један од првих и најважнијих задатака — акцију за прикупљање помоћи пострадалим крајевима Југославије. Иницијативу омладине прихватиле су све позадинске организације Србије, а велики прилог дале су и јединице НОВ. Србија, и сама опустошена и пострадала, одвојила је све што је могла; наши борци су се лишавали својих оброка и давали последњи динар; Београд, сам највише оплачкан, дао је највећи прилог у новцу, текстилу и намирницама.

Акција прикупљања, која је завршена 15 јануара, дала је следеће резултате:

београдски округ	37	вагона	*намирница*	6.798.339.— *динара*
пожаревачки округ	30	„	„	5.197.920.— „
шабачки округ	25	„	„	7.504.230.— „
ваљевски округ	15	„	„	2.246.120.— „
зајечарски округ	5,5	„	„	3.029.780.— „
јагодински округ	5	„	„	3.330.448.— „
топлички округ	4	„	„	930.000.— „
чачански округ	4	„	„	2.424.000.— „
крушевачки округ	7	„	„	955.000.— „
лесковачки округ	4	„	„	435.764.— „
крагујевачки округ	4	„	„	1.421.000.— „
нишки округ	3	„	„	4.872.610.— „
ужички округ	2,5	„	„	1.018.000.— „
врањски округ	1,8	„	„	1.000.800.— „
пиротски округ	1	„	„	577.703.— „
Београд	5,5	„	„	44.370.000.— „
				3.100.000.— куна

Према подацима, Србија је дала 154,3 вагона намирница и преко 86.000.000 динара и куна.

Омладина Србије је примила на себе обавезу да прикупи највише намирница за пострадале крајеве а сада је прву бригу за превоз намирница примила на себе опет омладина. Из свих округа Србије мора да се уз највеће тешкоће (недостатак моторних возила и сл.) превози део по део прикупљених намирница, што захтева много радних руку. Али и поред свих тих потешкоћа, транспорти увек стижу на време. Свака испорука на станици је пажљиво премерена и упакована. Омладинци спроводе намирнице возом до централног магацина и интересују се да ли ће то да иде даље, какве су могућности и када ће. Хоће они да знају да би тачно могли обавестити своје другове у округу.

Омладина округа ужичког сакупила је од народа 300 пари волова и кола.

Омладина Младеновца сваког дана отпреми по неколико вагона; товарење у кола, претеривање из магацина до станице, претоваривање у вагоне — све то вредно чини омладина.

Омладинци из Београда целог дана су товарили у вагоне мекиње за волове, који превозе намирнице.

Тим и таквим радом је још једанпут омладина Србије показала да је стварно за братство и јединство народа Југославије. То је показивала кроз НО борбу, то сада показује својим радом у позадини.

Аранђеловачки омладинци прикупљају стари материјал за прераду

НОВ УДАРНИЧКИ ПОДУХВАТ БЕОГРАДСКЕ ОМЛАДИНЕ

Борбени напори фронта нераздвојно су повезани са радом позадине на савлађивању огромних тешкоћа створених непријатељским пустошењем и пљачкањем. Један од главних задатака позадинског фронта рада јесте обезбеђење исхране. У нашој земљи има читавих покрајина које притискује мора глади. Далмација, Лика, Босна и Црна Гора тешко су опустошене немачким офанзивама и хазненим експедицијама и не могу обезбедити своме становништву ни најоскудније прехрану. Услед ратних прилика, велике оскудице у живој радној снази, инвентару и превозним средствима, велике обрадиве површине ослобођене територије остале су незасејане. Пролећна сетва и поред свих предузетих мера моћи ће ово само делимично да надокнади.

Ова ситуација поставља пред нас неодложан задатак: искористити у пуној мери и најрационалније све плодове прошлогодишње жетве, јер убирање тих плодова још није завршено. После повлачења Немаца и Мађара, 30% најбоље војвођанске земље остало је без својих власника. Само у Срему има још око 1.000 вагона необраног кукуруза! Смемо ли допустити да та драгоцена храна пропада, када читави наши крајеви гладују, када су услови под којима се спрема нова жетва тако тешки?

Наше народне власти рачунају на помоћ омладине. Омладина Срема дала је реч на I Конгресу да до 1 маја неће више бити необраног кукуруза на сремским њивама. Али њене снаге нису довољне за овај велики посао, нарочито с обзиром на то, да се рад мора по сваку цену обавити у најкраћем року, да би се земљиште ослободило за нову сетву. Потребно је да јој омладина Србије, а нарочито Београда и београдског округа притекне у помоћ. Београдска омладина већ се латила овога посла. Наши омладински ударници, који су се тек вратили са сече дрва на Руднику, где су својим радним херојизмом задивили читаву Србију, прихватили су одушевљено ову нову важну акцију и образовали већ свој штаб, који организује омладинске радне јединице за бербу кукуруза у Срему. Они обилазе омладинске домове, одржавају конференције и на њима објашњавају омладини велики значај акције која се предузима, одушевљавају је и организују је за рад. Ударницима са Рудника придружиће се стотине и стотине нових омладинаца, жељних да на делу помогну своме народу.

Ударнички рад на сремским њивама, то је јемство да ни фронт ни позадина неће гладовати — то је нов допринос победи наших народа.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ ОМЛАДИНСКИХ ДОПИСНИКА

Чачак

4-II-1945 године одржана је у Чачку конференција окружних дописника. Друг Павле Ђурић дао је војно-политички преглед. Реферат о значају штампе, нарочито омладинске, одржао је друг Добрица Ћосић, члан Главног одбора УСАОС-а. На првом месту истакао је основне развојне линије наше штампе током Народно-ослободилачке борбе. Нагласио је да је у почетку борбе „летак био наша далекометна артилерија". Даљим развојем штампе и омладинска штампа је преузела улогу организатора борбе и фронта рада. Оно што је ново у нашој штампи то је изношење стварних чињеница и давање упутстава, како би се грешке што пре исправиле. Друг Ћосић је затим нагласио да је дужност сваког омладинског дописника да правилно уочи преломне догађаје дана, о којима треба писати.

Друг Бранко Радичевић, окружни дописник, истакао је кроз дискусију, која је била врло жива, да је потребно писати јасно и једноставно. Затим је додао да извештаји о разним омладинским акцијама не смеју да буду суве цифре, већ треба да носе стварне ликове омладинаца ударника. Друг Радичевић је нагласио да је потребно сакупљати и народне умотворине, нарочито песме и приче, нарочито оне које говоре о великом борцу за народна права Др. Драг. Мишовићу. У току дискусије друг Ћосић је конкретним примерима указао дописницима како треба писати о акцијама омладине у позадини и о њеним борбама на фронту.

Омладинци — дописници дискутовали су затим о централној омладинској штампи и о среским и општинским зидним новинама. Изнето је стање дописничке службе на самом терену и решено да се она врши редовније и са много више одговорности.

Крагујевац

11-II-1945 г. сазвана је прва шира конференција окружних дописника округа крагујевачког. У сали окружног одбора УСАОС-а, пред дописницима срезова и великог броја села, конференцију је отворила другарица Мара Јагодић, секретар окружног одбора УСАОС-а. Сарадник „Младог борца" одржао је затим предавање о омладинској штампи. Пошто је изнео у кратким цртама развој наше штампе и истакао њен значај, друг је нагласио да добро организована дописничка служба мора да реши питање дописничке мреже, питање самих дописника, питање дописа и питање међусобне помоћи дописника и редакције. Илуструјући своје предавање конкретним примерима, друг је указао на то какви треба да буду дописи и које су основне дужности дописника.

После предавања развила се дискусија. Дискутовало се о питању зидних новина. Дописници орашачког среза изнели су своје резултате на том пољу: у селу Десимировци до сад је изашло преко 8 бројева зидних новина. У Марковцу постоје исто тако добре зидне новине. Поводом дописа о сабирним акцијама и раду на оспособљавању наше привреде, омладинци су истакли да услед неправилног схватања својих дужности нису могли на време да шаљу дописе централној омладинској штампи.

Ужице

Пред омладином ужичког округа поставило се питање ширег организовања дописништва и рада на стварању дописничког кадра. Да би се претресло то питање и да би се донео закључак о даљем раду, сазвана је конференција дописника-омладинаца. Уводни реферат о политичкој и војној ситуацији одржао је друг Ђокановић, члан окружног одбора УСАОС-а. После њега је говорио о дописништву, штампи, дописницима и дописима друг Добрица Ћосић. Он је истакао да омладинска штампа мора да има мобилизациони карактер, да правилно уочава преломне догађаје и да их политички постави. Омладинска штампа мора да осветљава перспективу развојне линије сваког догађаја, важног за омладину, рекао је друг Ћосић. Говорећи о дописништву, он је истакао да оно истовремено претставља дужност и обавезу за омладинца који ради у нашој штампи. О карактеру дописа, речено је да они пре свега треба да буду јасни, лишени свих непотребних и уобичајених фраза.

Пошто дописништво није било до сада организовано у довољној мери, то се сада поставила пред окружне дописнике дужност да стално прате акције омладине и да о њима дају дописе и извештаје. Кроз врло живу дискусију, омладинци су изнели тешкоће, на које су наилазили током свога рада; необавештеност и погрешно схватање дописничке службе кочили су до сада слања дописа централној штампи. После конкретних предлога за боље организовање дописничке службе, омладинци су правилније схватили питање дописништва и омладинске штампе.

Аналфабетски течајеви омладинаца лесковачког округа

Омладинци су започели борбу против неписмености. Значај аналфабетских течајева схватили су омладинци као једну од важних акција у свом културно-просветном раду. Следујући примерима омладинаца-бораца, који су под најтежим и најневероватнијим условима, у јеку борбе и офанзива организовали овакве течајеве и научили писму стотине неписмених бораца, омладинци радне позадине улажу све напоре да међу њима не буде неписменог друга или другарице.

УСАОС лесковачког округа отворио је низ аналфабетских течајева по целом округу: 2500 неписмених омладинаца и омладинки посећује их; само у селу Клајићи, срез јабланички, течајеве посећује 85 омладинаца и омладинки. Резултати су већ видни: у селу Добре Воде, срез пусторечки, за десет дана научило је 15 омладинки сва азбучна слова.

Међутим, борба против неписмености уједно је и борба против предрасуда и несвесности. У понеким крајевима на овакве течајеве се гледа са неповерењем и негодовањем. Тако се чак могло чути (у лесковачком срезу око Мораве) и ово: „Ене, па ми се борисмо против школу и учитељи, а ви ни опет оћете то!". — Оваква схватања ипак нису неразумљива: злоупотреба и неправилан рад ранијих носилаца просвете морао је да утиче негативно на наш народ. — Не боримо се ми против школе и учитеља. Напротив. Ми се баш боримо за нове школе и нове учитеље. И народу то треба објаснити и стварним примерима показати. Тек кад народ у правој борби и светлости буде увидео од какве је важности борба против неписмености и рад аналфабетских течајева, онда ће тек престати да са неповерењем и негодовањем гледа на овакве напоре, и тек ће онда помоћи ову акцију омладине.

Образован је културно-просветни омладински одбор у Врању

Да би се убрзало сузбијање неписмености и подигао културни ниво омладинских маса, окружни одбор УСАОС-а образовао је посебан културно-просветни омладински одбор од 19 чланова. Задатак тога одбора биће организација и популарисање аналфабетских течајева и рад на организацији просветно-културних и дилетантских екипа. Преко литерарних часова, усмених новина и других културно-просветних приредаба одбор ће радити на ширењу научних знања и популарисању и развијању уметности међу омладином.

Југословенска деца у Варни

Софија, фебруара

У Варну је стигла једна група од 468 југословенске деце. Децу је дочекало неколико хиљада грађана, који су малишанима раздали бомбона, јабука, ђеврека и других ђаконија. Чиновници бугарске земљорадничке банке сакупили су у Варни 120000 лева у корист помоћне акције за Југославију. (МПБ).

Снабдевање југословенске деце

Софија, фебруара

Главна дирекција снабдевања обавестила је комесаријате снабдевања у провинцији, да снабдевају југословенску децу стварима и намирницама из магацина са стварима и намирницама, сакупљеним у току помоћне акције за Југославију. (МПБ).

СА НАШИХ ФРОНТОВА

Наша четворка против усташких топова

Курјаков одред увек је у акцији.

У пролеће 1943 године Курјак је командант одреда који броји 400 бораца. Сни су спремни да ударе и пробију тамо куд је уперен Курјаков ведар, плав поглед, увек будан и који оштро прати кретање непријатеља.

Вреба их он, страшан, претећи, који киши, дивљи мајевички курјак. Али познаје Мајевица и звонак смех драгог сина планинског села Буковика плавог високог младића, који воли своју планину, који је штити храброшћу Титовог јунака.

Преноси се његова храброст на борце нашег одреда кроз једноставну мисао: Курјак је крај нас, успећемо!

*

И опет једне ноћи борба, а киша нас обасипа, сву ноћ тако. У зору борба се стишава, киша не престаје.

Пред подне стиже неколико курира. Вест струји кроз одред: од Бјељине кренула пуковнија ка Брчком. Наши су добро обавештени: 1500 домобранаца и усташа. Опремљени су одлично — фашистички послодавац није штедео да их добро наоружа — имају топове, тешке митраљезе. Извештај гласи: правац им је Источни фронт. „Шта зар на Црвену армију?" као нож се зарило у наша осећања. „Из наше земље на наше најближе, најмилије?!"

Брзо је просуто недокувано јело из казана. Још један дан без ручка. „Покрет, друже, покрет, покрет" . . . Кренули смо испуњени поносом, на лицима игра нам радост и узбуђење: успећемо. Знамо — наше чете имају само 2—3 митраљеза, муниције мало. Пуковнија има много више — и то ће бити наше.

Полако кроз кишу креће се колона. Наш батаљон је напред, наша чета у претходници. Цеста је већ близу, беласа се под млазевима кише. Извидница јавља да их још нема. Нестрпљење обухвата све: што пре, што пре да их потерамо.

Провлачи се кроз шуму брзо и тихо друг за везу: приближавају се. Одмах добијамо распоред. Борци нашег батаљона су горди — добили смо задатак да тучемо главнину, по сред колоне. Хитро се развијамо, стрељачки строј креће према циљу. Шума нас скрива, а они иду цестом. Чело њихове колоне пролази већ поред нашег десног крила и стиже већ до левог. Лево крило треба прво да дејствује. Очекујемо ватру. „Ура", полетно, продорно партизанско ура! Најлепша хорска песма у ушима бораца, праћена звонком музиком митраљеза. Лево крило залама. Стрељачки строј је у јуришу. Напад . . .

Политички делегат вода, седамнаестогодишња партизанка Анђа је уз митраљесца. Непријатељ се снашао. Туку нас топови, засипа нас изровна земља, бубње тешки митраљези. Из нашег стрељачког строја као да се откида делић. Трче њих четворо. Сипа митраљезац у трку, поред њега пушком сигурно туче Анђа, а мокре смеђе витице играју јој по леђима. Два помоћника митраљесца су за њима. 300 метара испред нашег строја застају — свега 150 метара их раздваја од непријатеља. Њихов митраљез туче право непријатељску батерију. Значи, опазили су тачно положај топова. Митраљезац жестоко туче. Његова ватра туче већ десет минута. Наш одред је цео у нападу. Са свих страна ватра, партизанска ватра, коју добро памте сви који је изазову.

Фашисти су збуњени. Изгледа као да не знају са које стране треба да пруже отпор. Нада им је још у топовима и тешким митраљезима. Њих омета наша четворка из шанца. Али њу су пронашли и окомили се. Очекујемо да ће се њих четворо повући и прикључити се нашем строју. И стрепимо помало за њих — храбри су то другови. Анђу воли цео одред. Готово после сваке борбе прича се о њеној смелости и хладнокрвности, која је не оставља ни у најтежим тренуцима. Знаћи ће се она и сад, успеће да се пребаце до нас. Неколико тренутака њихов митраљез ћути, скоро смо поверовали да их је канонада уништила.

Наједанпут . . . ватра и јуриш! Анђа и митраљезац су напред. Помоћници митраљесца за њима, један је рањен, посрће. Јуре право на топове. Њихов митраљез не престаје да штекће и сипа страшну ватру. Изненађени смо. Они хоће да заузму топове! Већ су сасвим близу. Топови су замукли, а затим и митраљези. Наша четворка је у очима непријатеља израсла у читаву бригаду. Фашисти су напустили батерију — беже. Дочекаће их наше десно крило. А Анђа и митраљезац су већ код топова, помоћник помаже рањеном другу, али и они туку из пушака. Пет против-тенковских топова и седам тешких митраљеза су у рукама наше јуначке четворке.

Борба се наставља. Ситуација је сада потпуно у нашим рукама. Непријатељ је опкољен. Увече се преноси извештај: 1.300 заробљених, много заплењене муниције и пушака, 5 против-тенковских топова и 7 тешких митраљеза. Топови и тешки митраљези — дело наше четворке.

Нема повратка док живог швабу не ухватимо

„Нема повратка док живог Швабу не ухватимо" тако нам рече командир при поласку на задатак.

У једној кућици наложили смо ватру. Грејемо се и претресамо догађаје. Ватра пуцкара и пријатно загрева прозебла тела, а испред нас треште митраљези и бацачи. У сумрак долази командир са осматрачнице. Тражи десет другова да пођу са њим. За трен ока постројише се десет другова, десет прекаљених бораца.

Крећемо. Улазимо у ровове, пролазимо кроз њих до згоднијих места за пребацивање. Крећемо се врло опрезно по смрзнутом снегу. Приметили су нас. Туку. Осматрамо мало, хоћемо ли ухватити живог Швабу. Узалуд нам је сва борба ако га живог не доведемо.

Пред нама је чиста ледина, а мало даље кукуруз, лево бункер. У шибљу, лево не видимо ништа. У кукурузу испред нас не примећујемо ништа.

„Напред!" Командирова црна шубара појављује се из рова. Он трчи пред нама, према кукурузу. Увек је он пред нама. Напред, другови! Водник Радаковић, десетар Димјановић а за њима борци. На зачељу делегат. Кроз кишу метака упадамо у кукуруз. Обилазимо бункер. Упадамо у шанац. Фијук престаје. Развијамо се у стрелце. Делегат на десном, водник на левом крилу. „Напред!" командује командир Родић. Провлачимо се кроз шибље, смрзнуте гранчице шибају нас по лицу. Снег пршти под ногама. Заустављамо дах, прикрадамо се бункеру. „Руке у вис!" За трен ока убили смо пет Шваба, а тројицу заробили. Прикупљамо плен и односимо у ровове. Један „шарац", 5 пушака, један шмајсер, 2 пиштоља.

„Први вод због!"

Задатак је извршен.

Мраз: Минобацач

ПИСМО

Ове ноћи наши су прешли Ибар. Громка јека топова и врело крклање митраљеза у борби за Краљево, челиком су пунили ноћ. Ове ноћи у превијалиште 3-ћег батаљона донето је шест рањеника, умрљаних крављу и блатом. У рано свитање умро је тихо — као што то партизан умире — Милош Ђурић, десетар. Куршум му је пробио груди.

При првој светлости магловитог јутра, наслоњена на прозор, болничарка другарица Нада, читала је куршумом пробијено Милошево непослато писмо:

„Драги бато,

До Митровог-дана напуниле се три године како се нисмо видели. Никада не могу да заборавим оно време када смо преносили у одред друговима бомбе, а од њих добијали летке. Сваки састанак по врбацима са Радетом и Белим запамтио сам. Бели ми је увек причао о СКОЈ-у и говорио да треба и ја да постанем СКОЈ-евац. И њега убише четници, бато. Сећаш се, када је нека опасност он увек каже: „За слободу све се даје. Ако треба, СКОЈ-евац мора да умре за свој народ". Много ми је он причао, много. И ја сам хтео да то постанем. А када се растасмо, ти ми рече: „Пази да се не осрамотиш!" Али, ја се бато, тешко ми је да ти то кажем, — осрамотих. Натерали су ме да будем четник. Натерали ме да пуцам на партизане. Натерали ме кољаши . . . да ме ти мрзиш, да ме мрзе другови . . .

Можда не знаш како смо се ми мучили. Четрдесет треће године на Божић закла нам Гордић оца. Дођоше четници и кажу да ће да га спроведу у корпус код „чиче" на саслушање. А када су дошли до Мораве, заклали га и бацили у Мораву. Раја воденичар ухватио га на гату. Много га мучили. Када смо га сахрањивали, на сахрани није било ни десет људи. Није народ смео, јер свако је њима био сумњив као партизан, а онда зна се шта га чека. Нану су много мучили. Испребијали је, сада је стално болесна. На њу су увек сумњали да има неке везе с тобом. Кућу нам стално претресали. Опљачкали нам све. Ништа тамо немамо. А шта сам ја радио? Не љути се. Ја нисам ништа крив. Знам да не могу да се оправдам, а то ми је много тешко. Мучили ме стално претњама да ће да ме закољу и хапсили ме. Лаза војвода два пута ме хапсио и ударио ми 50 батина. Гонили ме да будем четник. Кући нисам смео да спавам. Чим се смркне а ја у скровиште. Лети по „Честару", а зими по таванима. Тешко је то било када увече око 10 сати четници пођу по селу да кољу, а пси побесне од лавежа. Чим запевају петлови ја се умирим и заспим, јер они обично дотле заврше свој „посао". Увек то тако. А летос око Видов-дана позва ме кољашки командант бригаде и рече ми: „Ти си, Ђурићу, мобилисан у краљеву војску. Ти мораш да знаш да се ми боримо за слободу против партизана. Брат ти је сигурно погинуо, имамо тачно обавештење. Па зато немој да се шалиш да побегнеш, јер ћемо ти све поклати". А ја му одговорих: „Нећу да пуцам у браћу па ме убиј!" Он узе машингевер и тресну ме у главу да сам пао у несвест. После неки дан, ја и Вита побегосмо. Ти знаш да је Вита био увек за наше. Кољаши нам ухапсе сву укућане. Премлатили су их. Поруче они нама ако се не вратимо све ће их поклати. Када ми то нисмо урадили, они заклаше Витину жену и поруче мени ако се не вратим за два дана, заклаће ми и жену и дете. Ти не знаш да ја имам ћерку. У другој је години, а Дара ја научила да поздравља песницом и уме лепо да каже: Тито. — Бато, да знаш како ми је тада било тешко. Хтео сам да полудим. Хтео сам да се убијем. Знао сам ако идем за њима да помажем Немце. Знао сам да се борим против вас, против тебе . . . и да више никада не могу да постанем оно што сам желео и што сте ми ти и Бели причали. Али страх, да ми не покољу укућане, натера ме да се пријавим. Не могу о томе да пишем. Не љути се на мене, али нисам могао другојачије.

На „Црној Чуки" била је борба са партизанима. Нисам хтео у њих да пуцам. Волео сам да ме они убију. И чим је пао мрак, ја сам побегао назад, јер се партизани повукоше. Крио сам се све док није дошла четврта пролетерска, а онда сам се одмах јавио у бригаду.

Сада се боримо на положају код Драгосинаца. На мом положају данас је мирно. Ја сам узео од комесара хартију и пишем ти у рову.

Можда те занима како је у селу. Добро је тамо. Кољаши су заклали једанаест људи. Све је сада отишло у војску. И девојке су, бато, отишле у нашу војску. Нана је претседник АФЖ-а а моја мала Зорка је пионирка.

Па како си ти са здрављем? Чули смо да си ти командант бригаде. Сви се радујемо.

Драги мој бато, не љути се на мене. Не љути се . . . Ја сам сада партизан. Пролетер. Нећу да будем кукавица. Нећу. Знај сигурно, биће прави пролетер. А ти ми, бато, опрости. Молим те, опрости.

Смрт фашизму — Слобода народу!

20 новембра 1944 год.
Положај

Много те поздравља
твој брат
Милош Ђурић
десетар I чете III батаљона"

А на крају писма, доле у углу, косо писане две-три реченице умрљане су крвљу. Читале су се само ове речи: „Знај сигурно, биће прави пролетер. А ти ми опрости. Биће . . ."

Добрица Ћосић

Наша песма

Ја знам, ти си у срце и душу
скрио пролећа млада,
и расцвала поља и вечери млаке у парковима града,
и књиге и сунчане дане и безброј трептавих нада,
и прегрштн младићских снова.

И знам, ти памтиш тела другова
по крвавим друмовима и стотине ноћи
иза решетака; и стотине болова
на срцу сажежених, к'о жигове вреле.

И видим, очи су ти тамне и од погледа зреле
и тешке и продорне као зрна олова . . .

Али, ја знам, ја знам друже, да ће изнова
из нас линути радост као поплава среће,
и да ће силна песма непевана, што милионе креће
разбити туге, међу нас развејане.
И знам да ће нам младост букнути к'о пламено цвеће
у срцима нашим и кроз душе насмејане.

Јелена Матић

ИЗНЕТИ МИТРАЉЕЗ

Оштра и крвава је била борба, коју је водила XIV пролетерска бригада. Из бункера, заклона и ровова Немци су сипали ватру из свих оружја. Наши минобацачи и митраљези одговарали су им и задавали им велику бригу; из наших митраљеских гнезда тукли су храбри митраљесци, не дајући Немцима да се спреме за напад. А они, чим би их открили, отварали су још жешћу ватру. Дејствујући из свог митраљеза погинуо је митраљезац 3 чете IV батаљона. Његов митраљез је замукао а против непријатеља је требало стално дејствовати. Неколико другова покушало је да допузи до гнезда, но оштре су их очи примећивале и одмах би почели да звижде куршуми и мине за њима. Изгледало је немогуће доћи до митраљеза и донети га натраг, у ров. Немци су могли сваког часа да изврше јуриш! Тада се дигла другарица Босиљка Јелисијевић, болничарка 3 чете; још раније она је показивала своју храброст при спасавању рањеника, а сада је била спремна да се жртвује за своје другове. Искочила је из заклона и у неколико скокова била је код митраљеза. Презрела је смрт и једина мисао јој је била: изнети митраљез! Напето су посматрали борци њен подвиг. Дошла је Босиљка до митраљеза, али требало га је и донети натраг. — Фашисти су је приметили и отворили су страховиту ватру на митраљеско гнездо. Босиљка се притајила неко време, а онда када су фашисти мислили да је ликвидирана, скочила је и за час је била у заклону заједно са митраљезом. Другови су се грлили од среће а Босиљка је без имало охолости наставила да превија рањенике, док је митраљез слао и даље своје смртоносне рафале непријатељу.

ИЗ ФЕДЕРАЛНИХ ЈЕДИНИЦА

Босна и Херцеговина

Радна бригада „Миле Ћулибрк" дала је 19.800 радних дана. Истакао се III санички батаљон који је сам дао 9.329 радних дана, што значи да је у току два месеца сваки члан просечно радио по 50 дана. Радна бригада „Раде Јовановић" дала је 17.952 радна дана и у њој се истакао II врбљански батаљон са 8.820 радних дана. Укупни резултати су: 37.752 радна дана, за које је време одржана 141 четна, три батаљонске и 47 других конференција.

Јединице наше НОВ, које су се налазиле на фронту у Босни, биле су завејане снегом и никакво превозно средство није могло да им допури храну и опрему. Овај задатак је на себе преузела омладина Кључа и 750 омладинаца и омладинки пренели су на својим леђима преко брдовитог Клокотовца храну за војску, преваливши 38 км. кроз снег.

У Мартин Броду омладина је пренела на својим леђима, кроз снег дубок један метар, 960 кг. жита за своју војску.

Омладина Босанског Грахова очистила је од снега 20 км. пруге и пута. При томе се је истакла радна чета села Ресеновца. Омладинска радна чета Зеба заједно са пионирима исекла је за сиромашне породице 700 куб. мет. дрва.

Народно-ослободилачки одбори отворили су у Босни велики број брадарских, ковачких, лимарских, електро-механичарских, столарских, и других радионица.

Радници-омладинци ударнички извршују поверене им задатке и примењују стечено знање, доприносећи обнови порушене земље. Тако се од омладинаца ствара нови кадар стручних радника.

Далмација

Омладина Задра одржала је недавно своју градску конференцију у присуству преко 400 омладинаца. Говорили су члан секретаријата Окружног одбора УСАОС-а Задар, Звонко Радош и чланови секретаријата Градског одбора Марија Дунатов и Звонко Рења. Оштро осуђујући оне који покушавају да разбију јединство наших народа омладина је манифестовала своју љубав и оданост Маршалу Титу, АВНОЈ-у и демократској, федеративној Југославији.

Омладинци округа шибеничког дали су око 22.000 радних дана за помоћ породицама наших бораца, а омладинци средње-далматинских отока дали су 10.123 дана. По свим селима шибеничког округа основане су народне школе и течајеви за аналфабете.

Македонија

Приликом свог повлачења из Македоније Немци су порушили велики део једне фабрике у Македонији. Омладинци Скопља јавили су се добровољно да припомогну обнављању ове фабрике. Под вођством инжењера одмах су приступили чишћењу рушевина, оспособљавању појединих зграда и поправљању машинерија. Омладинци су до сада извезли око 600 вагонета материјала и земље и пренели око 10.000 комада цигала. Захваљујући раду скопске омладине један део зграда је већ потпуно рашчишћен, а скоро ће и остале зграде бити оспособљене за рад.

Омладина села Левковца из охридског краја основала је аналфабетски течај. Сеоски учитељи поучавају сељаке у читању и писању и држе им часове из историје и земљописа на матерњем македонском језику.

У селу Драгачеву, близу Скопља, прикупљено је намирница и одеће за рањене и болесне другове. Омладинке истог села исплеле су велики број чарапа и џемпера.

Омладинци Штипа и околине исекли су 1.000 куб. мет. дрва за сиромашно становништво свога краја. Они су то учинили самоиницијативно.

У ударничком раду и сабирној акцији истакла се омладина Кавадара и околине. Омладинске радне јединице стварају се на сваком кораку и у своме раду постижу одличне резултате.

120 омладинаца и омладинки из I скопског радног батаљона отишли су на рад у фабрику.

Словеначка

Многе патроле и одреди НОВЈ крећу се дубоко у непријатељској позадини. То су знале омладинке Лошке Долине. Знале су да народне борце непријатељ може брзо уочити на снежној белини, те су приступиле послу како би им помогле да се неприметно крећу. Оне су сакупиле за један дан четрдесет великих платнених чаршава, од њих направиле беле огртаче и предале их Лотрањском партизанском одреду.

(ТАНЈУГ)

НАША ОМЛАДИНА УДАРНИЧКИ РАДИ НА ОБНОВИ ПРИВРЕДЕ

На самој обали широке реке леже данас рушевине велике жељезничке радионице. Гомиле поломљених вагона, гомиле цигаља леже у једном крају покривене снегом и чекају пролеће, чекају младе снаге да их врате у живот. На другој страни се већ осећа живот у велико. Неколико стотина младих радника за врло кратко време, за свега неких двадесет дана, оспособили су велики број просторија, прикупили много алатки и оправили много машина којима је била потребна мања оправка.

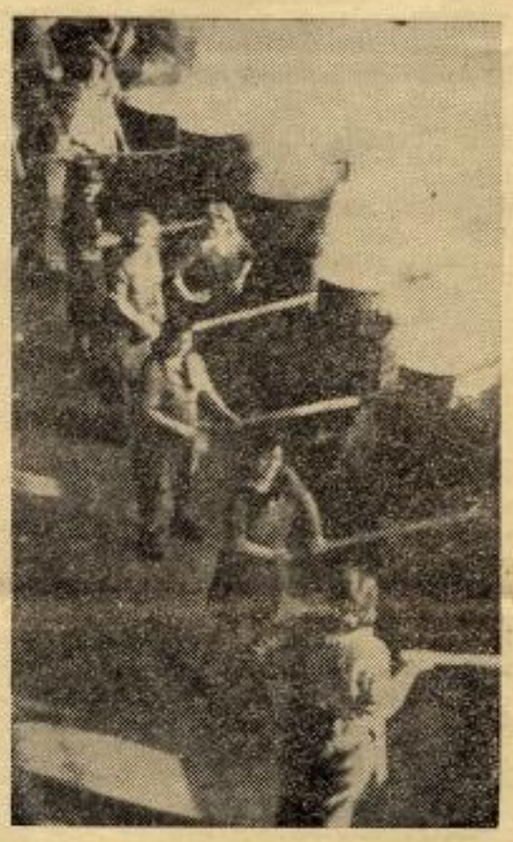
Отпочели су живот о коме су тако дуго сањали. Ове рушевине их потсећају на дане фашистичке тираније, која је отпочела у доба њихове најраније младости ,у доба када су били шегрти, и када су слушали о радничким синдикатима. То су за њих биле приче о срећи. Данас се давно жељени снови остварују, ступају и они у нов живот, живот младих радника.

Не разлеже се само одјек чекића већ се упоредо с њим разлеже и снажна омладинска песма. Поље је покривено снегом, а они, раздрагани, не осећају зиму, не очекују ударац гонга који ће објавити крај рада. Они журе да што више ураде.

Омладина жељезничке радионице предњачи у свем културном животу. Мало је тако лепо и брижљиво уређених домова као њихов. Свечана сала им је као кутија. Омладинци причају да је то, до пре месец дана, био један напуштен хотел у коме се налазила немачка војска која је при отступању зграду сасвим упропастила. А данас ући у те просторије — то је право уживање. Зидови су украшени разним паролама и зидним новинама. Из радова избија здрава интелигенција, а што је најглавније дух борбе који се оцртава у свакој мисли.

Пуни младалачког одушевљења они пркосе свим недаћама и поузданим кораком означују стазе свог новог живота. Имају и дилетантску секцију која је дала две приредбе. Нарочито је успела приредба о дочеку Нове године. Ради се и на оснивању шах-секције; прикупљају се шаховске фигуре и табле. Истина је да из техничких разлога још не може да започне живот онакав какав заслужују млади радници, на којима почивају темељи једне снажне и напредне државе, али они својим досадашњим радом и трудом показују да ће успети. Зар они, који су дали највећи број младих бораца нашој Народно-ослободилачкој војсци, који су издржали све напоре овог тешког рата, зар они нису најбоља гаранција за успех!

Оливера Живановић

Спремају се конзерве за нашу војску

Један дан у крагујевачкој радионици теста

Другарице журе на посао, јер рад почиње тачно у седам сати. Радионица је празна и мирна. Другарице се окупљају у мање групе и разговарају о томе која је партија више урадила. Мајстор распоређује посао, престаје сваки разговор. Одједном радионица оживљује, чује се лупа машина и зујање мотора за сушење Уз ритмично удараље мотора чује се песма другарице која пакује тесто. Ради се интензивно. Не зна се када пре изаће тесто, кад се пре осуши и упакује. У 12 сати престаје рад. Раднице имају један сат одмора, а затим се рад наставља истим темпом. Што се више ближи пет сати, све је чешће питање: „Колико је џакова урађено до сада?" Ако је мање од предвиђене количине све се труде да убрзају рад како их не би победила друга партија.

Скоро је време када треба да се заврши рад, врата радионице се отварају и друг комесар даје знак да рад престане. Све се скупљају око њега.

— Другарице, да ли пристајете, управо, да ли можете да продужите рад и ноћас, прековремено, јер угаљ је сад приспео, а сутра треба да имамо доста теста за нашу војску? — пита друг комесар.

Као да један глас одговара:

— Можемо и хоћемо! — и све журно излазе из круга да би у 6 сати наставиле посао.

ОМЛАДИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Конференција омладине округа чачанског

У Чачку је одржана окружна конференција УСАОС-а на којој су присуствовали претставници војске, државних власти и разних организација.

Претходно је било потребно довести у ред запуштену салу за конференције. Неуморно радећи, омладинци су у одређеном року оспособили салу и на тај начин омогућили одржавање конференције. После одржаних реферата који су обухватили све проблеме омладинског живота, развила се жива дискусија у току које су претресане неке грешке у раду омладинских организација и постављени нови задаци. Увече је у част гостију и делегата приређена успела приредба која се претворила у велико омладинско весеље.

Окружна конференција УСАОС-а у Суботици

У присуству преко 500 делегата из Суботице и околине као и великог броја омладинских претставника из Сомбора и Новог Сада, одржана је у Суботици окружна конференција УСАОС-а.

На конференцији су изнети резултати рада омладине суботичког округа. Организовано је преко 5000 омладинаца и омладинки, 4500 омладинаца се пријавило у Народно-ослободилачку војску, сакупљена је знатна помоћ за пострадале крајеве, ударничке бригаде дале су 80.000 радних часова у болницама, док је на напуштеним имањима омладина дала 75.400 радних дана. Донета је одлука да се настави такмичење између суботичког, сомборског и новосадског округа.

На крају је изабран окружни одбор, у који су ушли делегати из појединих организација.

Сресна конференција УСАОС-а у Ражњу

4 фебруара одржана је конференција омладине среза ражањског, на којој су била заступљена сва села са укупно 130 делегата. Конференцију је отворио друг Миле Драгојић и позвао присутне да једним минутом ћутања одају пошту палим друговима. Делегат окружног одбора УСАОС-е, друг Ракић, обраћајући се омладини рекао је:

„Другови, ми данас пре свега морамо мислити на фронт, морамо мислити на хиљаде наших бораца који су нам донели тако дуго очекивану слободу. Али баш зато што смо слободни, морамо напрегнути све снаге да би и остали наши крајеви били ослобођени. У првом реду то нам налаже дужност, јер су борци баш из тих неослобођених крајева највише дали за нашу слободу. Зато, другови, ја вас позивам да сложно прионемо на рад. Уложимо све снаге у рад за помоћ фронту."

После одржаних говора делегата ЈНОФ-а и АФЖ-а, друг Драгојић је дао преглед војно-политичке ситуације, после којег се развила жива дискусија. На крају су изабрани нови секретаријат и шири одбор, у који је ушло 35 чланова. Са конференције су упућени телеграми маршалу Титу и НКОЈ-у.

ИЗ СРБИЈЕ

Ниш

Пионири округа нишког одржали су 21 јануара свој први састанак коме су присуствовали, осим великог броја пионира из Ниша и целог округа и претставници народне власти и војске.

Пионири су са озбиљношћу расматрали резултате своје трогодишње борбе и задатке који се пред њих постављају у изградњи нове Југославије. Истакнуто је да су пионири преношењем важних вести, одржавањем веза и обавештавањем наших бораца одиграли значајну улогу у нашој борби. Данас се многи од њих налазе у редовима наше војске као борци, и неки носе ордене и медаље за храброст. Сала се стално проламала од клицања највећем пријатељу пионира маршалу Титу.

По прочитаним рефератима о раду у градским рејонима и сеоским организацијама продискутовани су проблеми који највише занимају пионире. Расмотрен је рад на зидним новинама, састанцима и културно-просветним приредбама.

Аранђеловац

У Аранђеловцу одржана је 25 јануара седница УСАОС-а, на којој се говорило о потреби слања пакета за омладинску радну бригаду на Руднику. Предлог је једногласно прихваћен.

Омладина Аранђеловца труди се да све задатке који се пред њу поставе савесно изврши, свесна да тиме потпомаже фронт и окончава победу. У акцији прикупљања крпа, гвожђа, старог и полупаног стакла, омладинци су уложили много труда. Са колима и корпама ишли су они кроз град, од куће до куће, објашњавајући грађанима значај акције сакупљања и такмичећи се ко ће више прикупити.

Крушевац

Сиромашно село Кобиље показало је леп пример разумевања за племениту акцију прикупљања помоћи пострадалим крајевима. Омладина је после истека рока за такмичење прикупила 190 кг. пшенице, 10 кг. пасуља, 42 кг. кромпира, 4 кг. масти, итд. Значај овог примера није у количини прикупљених намирница, јер има села у истом крају која су прикупила много више, већ у томе што је то прикупљено међу сиромашним људима који се и сами боре са оскудицом. Пријатно је било чути поцепаног сељака који је дотерао намирнице како каже: „Па мора да се помогне тим људима. Треба само да помислимо како би нама било да смо се нашли у таквој муци."

За неколико месеци од ослобођења, сеоска омладина Расине активизирала се на свим пољима. И културни рад није запостављен. До сада је дато 12 успелих приредаба. Омладина села у којима не постоје културно-просветне групе моли омладинце оних села у којима оне постоје да дођу у њихово село и помогну им у организацији приредби. Међу остале сметње које се морају савладати долази и неразумевање родитеља. Ипак, истрајност омладине и резултати њеног рада разбијају постепено укорењене предрасуде и руше злонамерно убачене непријатељске клевете.

Пожаревац

Од раног јутра чује се довикивање омладинаца села Турије који журе на рад. Са лопатама на леђима одлази сваки на свој посао. Наша радна јединица има три чете са по двадесет омладинаца. Највише се ради на утовару вагона и на оправци путева. Помаже се и кућама другова који су у војсци и изнемоглим старцима. Омладинке спремају салу, чешљају вуну, плету чарапе, рукавице и све што је потребно за наше другове на фронту. Приликом прикупљања прилога за пострадале крајеве омладинци су прикупили: 430 кг. пшенице, 400 кг. кукуруза, 270 кг. кромпира, 300 кг. пасуља, 15 кг. сланине, 9 пари чарапа. Народ је давао радо, јер је знао да даје за своје другове и браћу који се сада злопате у свом опустошеном крају.

Каона, влашко село које се налази на обали Пека, има своју радну чету. Омладинци су за непун месец дана дали 5124 радна часа. Они су радили као рудари у руднику угља и дали 436 радних часова; у Кучајским шумама, на сечи дрва, која се испоручују за Београд, имали су 2424 радна часа, у каменолому 1338 радних часова, а остатак радног времена омладинке су употребиле за прераду вуне и разне друге послове. Омладина Каоне труди се да пожртвованим радом што више унапреди своје село.

ПОЧИЊЕ ЧЕТВРТА ОФАНЗИВА

Црни Луг—Грахово. Дивизија је наставила померање — батаљони, дугачка река батаљона тече, на сунцу, преко залеђеног друма. Далеко смо од Ливна око седамдесет километара. Тамо, и у Дувну, остала је Друга далматинска.

*

Грахово. Густи редови бодљикавих жица. Разнешени бункери — тврди бункери од цемента, са саобраћајницама, са невидљивом стравом упорних, безнадних бранилаца који су, ипак, морали да отступе. Групица тврдих и дрвених кућа, збијених на каменьару. Трагови наших граната. Трагови пожара. Трагови пустошења које су Италијани оставили за собом и у Грахову, као свуда где су боравили. Задах недогорелих greда, влажне, прљаве сламе. Становника нема. Италијани су евакуисали све, и браве из врата. Кроз зграде без прозора струји леден задах, мемла избија из подова. Све стоји, као у тренутку бекства, ледено, пустошено, разбијено.

Ту смо. Ту је црква, одакле је, под нашим ровом, тукао топ, далеко преко нас. Ту је Градина — венац бункера који из велике даљине прикивају погледе бораца. Ту је ноћ, прва ноћ напада на Грахово, и дечачко, нежно лице деветнаестогодишњег Раје Поповића, бомбаша са Градине, и нестрпљиви водник Одовић:

— Зашто ме не пустите са мојим водом — показали бисмо им!

Ту су пламеном обасјани Печенци, дозиви батаљона кроз ноћ, хујање наших хаубичких граната, Друга пролетерска која тамо, са друге стране ,јуриша, јуриша, јуриша . . .

Ту је слободно Граховско Поље, сунце, наша дивизија, наша дивизија пред новим победама, пред новим јуришима.

Дом Гаврила Принципа. Сива, ледена, недовршена зграда. Задах пожара, устајали задах пустоши. На леденој, бетонској, полумрачној позорници хор Друге пролетерске. Лево и десно од позорнице, о необлепљеним, рапавим, сивим зидовима — борове гранчице. Плафон излепљен пожутелим листовима „Пополо ди Спалато". Под плафоном, збијени батаљони.

Тихо је и ледено — срца пролетера гласно куцају и загревају ледену, тамну зграду великог борца кога су хтели да нам отму. Данас је 21 јануар. Љењин, Либкнехт, Луксембург. У леденој тишини, полако и одлучно, одјекују речи Сталинове заклетве Љењину. У разбијеном, опустошеном градићу, изгубљеном у каменим вртачама, разгорела се огромна буктиња и светлост те буктиње преобразила је замишљена ,одлучна лица отврдла у незаборавним биткама против најкрволочнијег непријатеља људи

— Напред на свим фронтовима! — гласи последња заповест Врховне команде Совјетског Савеза.

*

„Слободна Југославија". Емисија од 15 час. поподне. Тмурно, прљаво небо. Влажна магла лепи се о окно. Под прозорима отегнуте крајишке песме артиљераца.

„Врховни штаб Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије извештава:

Двадесетог овог месеца отпочела је непријатељска офанзива против наше слободне територије са свих страна. У офанзиви учествују територије са свих страна. У офанзиви учествују из правца Карловца према Слуњу 15.000 Немаца, из Лике 4.000 четника и 7.000 Италијана, из Глине и Петриње 16.000 легионара, Немаца и усташа, из Бањалуке 10.000 Немаца, из Приједора 3.500 Немаца и усташа. Укупно на нашу слободну територију врши офанзиву 65.000 непријатељских војника. Воде се жестоке борбе на секторима Глина—Сански Мост —Б. Костајница. На сектору Оточац—Грачац, после крвавих борби, у току два дана, непријатељ је уз велике губитке одбачен. Наше јединице у Централној Босни стигле су до Саве између Градишке и Брода. У Жепчу, јединице Треће ударне дивизије воде већ три дана борбе са немачким јединицама. У Централној Босни потпуно су разбијене четничке банде Драже Михаиловића. Главне вође су побегли. Велики број четника и официра прешао је на страну Народно-ослободилачке војске и бори се заједно са нашим борцима против окупаторске војске."

Батаљони су на положајима, у влажној, лепљивој магли — са невидљивим морем у далини, са прстима на обарачима пушака.

*

Киша и магла и даље сипе на разваљене бункере, на разрушене куће, на голе, црне двореде који се пружају дуж главне улице. Батаљони се приближавају Стрмици, Плавну, Голубићу — батерије хаубица и зелених „брђана" још кисну у прљавом дворишту испред политодјела Друге пролетерске, који завршава трећи број бригадног листа. Дом Гаврила Принципа ври. Још једна свечаност, још једно сећање на Љењина у овој магли, међу пустим, разбијеним бункерима одбаченог непријатеља. Борове гранчице. Боровача у даљини, Боровача са које смо осматрали Грахово оног сунчаног јесењег дана — оданде сада допире пословни, оштри глас телефонисте који дозива Грахово, Дрвар, Петровац, Бихаћ, Дринице — читаву нашу слободну територију.

Пре неки дан бомбардован је Дрвар — тешким бомбама. Јуче Петровац.

Киша. Песме под прозорима. Магле, замагљена Градина, замагљени врхови око нас, око све туробне станице на нашем великом путу. Коту по коту, положај по положај, корак по корак наступају бригаде, батаљони, чете, патроле извиднице. Овде се стичу извештаји, курири, нацрти, писма — одавде пркна ватра нашег новог похода, наше нове победе. Нечујно откуцава Павле радиограм у даљину, далеком другу. Кроз његове родне прсте на тастеру обложеном бакелитом струји вест као поздрав, као сан, као победа. Прва је с нама, Прва која је избила чак тамо, на обалу Саве, с нама је далеки партизан код Карловца, с нама је весели црвеноармејац који јуриша са Кавказа, с нама је слобода, сунце, и расцветане трешње на путу.

Само још неколико трёнутака и полазимо.

Али никад не треба заборавити борове гранчице обешене о рапав, необлепљен зид, ни „Ил Пополо ди Спалато" којим су нечије, можда већ труле руке, излепиле таваницу недовршеног Принциповог дома!

*

Грахово — Пећи — Цигељ — Стожишта — Дерало — Засеок — Граб — Стрмица — Грахово — Лука — Пеуље — Црни Луг — Казанци — Сајковић — Врбица — Ливно. Тридесет часова борбе са Грабом, железничком станицом и школом. Ватра хаубица, брдских топова, противколаца. Стодвадесет мртвих четника, преко две стотине заробљених. Лешеви четника. Пустош разбијених бункера на Грабу. Густи сплетови бодљикаве жице. Блага долина Книна, италијанска артиљерија из даљине, дах далеког, невидљивог мора.

Отпочела је офанзива на нашу слободну територију. Одасвуд надиру колоне, тенкови. Четири авиона, тешко натоварена, прелазе преко нас, пут Грахова. Експлозије, потмуо тутањ. Већ други дан бомбардују Грахово. Већ неколико дана бомбардују све наше градове.

Офанзива Црвене армије наставља се. Заузет је Мајкоп, Кропоткино и Тихорецкаја.

Киша. Ниски облаци над Белом Кулом. Позната лица, сусрети, познати мали град са вечитом афишом на ветру, са беспосленим грађанима, са ужурбаним партизанима — мештанима. Четиристотинепедесет домобрана у великој сали Сундечића. Поворке заробљених домобрана на киши, поворке четника из Лике.

*

. . . Друмом су ишла кола. На колима, изнад ствари, седморо. Породица, избеглице. Немачки авион се спустио ниско, устремио се на кола и пустио бомбу. И кола, и ствари, и жене са децом — све је отишло у ваздух, све је разнешено.

*

Пао је Слуњ, пао је Бихаћ — немачки тенкови пробили су наше линије. Групе авиона данима бомбардују наше градове и села, наше друмове, народ у повлачењу. Неколико десетина хиљада становника пребегло је на нашу територију. Немачки и усташки бомбардери засипају све комуникације бомбама и митраљеском ватром, нарочито колоне избеглица. Оборили смо један бомбардер — посада је сагорела, једини преживели бандит стрељан је.

Јутрос је кроз Ливно прошао телал — сви становници нека се благовремено склоне из града. Трговине, кафане — све је затворено. Лакши болесници провели су дан у стенама испод Башајковца. Грађани забринуто дижу погледе небу. Град је тих, улице пусте. Споро корача погребна поворка која испраћа једног мртвог друга, са великим венцима које на челу поворке, под облачним небом носе замишљени омладинци и омладинке Ливна. Авиона нема целога дана. Град је пуст, небо је пусто; магла се вуче пољем, облаци су застали над Башајковцем.

Један ауто је прошао ливањским улицама. И у тренутку разноси се вест:

— Тито!

Лица су озарена. Али док слушамо емисију из Лондона, у малој, препуној соби у којој је инсталиран радио, његово лице је замишљено. Као да не слуша емисију: у његовим очима одражава се друм Бихаћ—Петровац, бескрајне поворке избеглица под бомбама немачких и усташких авиона, који их прате експлозијама и смрћу . . .

Ту је и „Борба", на једном камиону насред Ливна, пред Командом места. Редакција и штампарија. Ту су многи с којима се дуго нисмо видели, Луне, Радован. Ту је и жустри старчић, немирни грађанин Владимир Назор, који стоји пред великом картом Југославије и кажипрстом обележава неке стратешке кругове

*

Маглено је и прохладно. Од Дувна, од Ливна до Стрмица прошли смо више од сто километара. Затим напрег. Стизали смо, на „дилижанси" Цвије Орашчића, батаљоне који певају, неуморне пролетерске батаљоне. Сутра идемо даље. Остаће у магли чудни стари град, борбе, порази и победе, колоне заробљеника домобрана, дванаест бомбаша покопаних горе, крај улаза у православну цркву, афиша о новим победама Црвене армије, сунце Ливна, туга Ливна, делови разбијеног италијанског авиона, ликови, сусрети.

*

— Србија! Да, Србија! Тито је рекао!

Полутама је у соби, још нису донели малу карбитку. Седимо замишљени крај пећи у којој пуцкета суво дрво. Не видим лице друга који полако, полугласно изговара те речи, али у тим речима је сва крв, сва горчина и сва радост борца који се враћа. Данас је први фебруар. Пролеће треба да нас нађе у Србији.

Под прозорима, у благо вече, наши певају. Певају о Србији.

Ч. Миндеровић

БАЦАЧИ МОГУ ДА ДЕЈСТВУЈУ

Борба се води од раног јутра. Страховита неравна борба, са несразмерно јачим непријатељем. Непријатељске гранате прште. Земља и камење лети око наших глава. Већ први рањени другови падају. Крв се меша са знојем и земљом, капље на стројнице и пушке. Пакао. Живци су напети, вилице стиснуте. У нама гори мржња према непријатељу, мржња која нас гони напред, ма да је то у овом тренутку немогуће.

Одједном, колика радост! Стиже наша пратећа чета са бацачима. Бацачи су већ спремни за борбу. Потребно је уништити митраљеска гнијезда. Неко мора да се испење на брежуљак, који се налази у међупростору наших и непријатељских положаја, да би се одатле управљало бацачком ватром. Међутим, прилаз изгледа немогућ, јер га непријатељ стално обасипа ватром. Потребно је да се неко жртвује за све нас и оде.

И док старији другови размишљају о томе, млади шеснаестогодишњи борац, наш друг искаче иза заклона.

— Другови, ја ћу ићи!

— А, не Боро, ти нећеш ићи, јер нити ћеш умети, нити моћи.

Али мали борац не слуша, већ узима барјачић и лети према брежуљку. Дах нам застаје, стрепимо, гледамо раширених зеница шта ће бити са нашим другом. Да ли ће проћи кроз кишу куршума? Да ли . . . Али, ето њега већ на брегу. То сведочи барјачић што се лепрша. Бацачи ступају у дејство. Њиховом ватром чврсто и сигурно управља мали Бора Нови пакао настаје. Али, не за нас, већ за непријатеља. Непријатељска ватра већ је сасвим попустила. Ура! — разлеже се из наших грла. „Напред, напред на зликовце! Напред за освету". Јуримо силовито напред, не мислећи на живот, знајући само да морамо ићи напред.

Непријатељ бежи у нереду. Победа је наша захваљујући малом, храбром Бори.

„Кроз борбу" бр. 2
лист X Крајишке бригаде

Миодраг Милић, пол. дел.
IV чета II батаљона

Наша штампа

Брошура која је промашила свој циљ

Деветог јануара 1945 одржана је у Ужицу прва окружна омладинска конференција. О раду те конференције издата је брошура на 32 стране под насловом „Смотра Титовог покољења". Једна окружна конференција није само смотра и парада. Она има, или бар треба да има, своје озбиљне радне задатке, који се састоје у расправљању и проучавању општеомладинских задатака и проблема у светлости локалних услова, у преношењу и везивању тих задатака за конкретне прилике дотичног краја. Њен је задатак даље, да пажљиво расмотри постигнуте резултате и стечена искуства да би из њих извукла потстицаје и корисне закључке за даљи рад. Читајући поменуту брошуру човек не види ништа од свега тога. Брошура почиње разметљивим хиперболама као што је например ова: „Да ли се то бујица излила те тако грми над Ужицем? Не, то Титова омладина марширa кроз Ужице и кличе, пева и прети". И како пра страна тако и тридесет осталих грме и тресу се од громких и звучних фраза. Ниједног стварног примера из живота и рада омладине, ниједне речице о тешкоћама са којима се она бори у свом свакодневном раду, о резултатима које постиже. Место тога непрекидно и неумесно подвлачење њене „спонтано-бучне" једнодушности. Говорећи о омладинском скандирању Титовог имена писац вели за њега да је „милозвучно, складно, бурно, снажно". Помислио би човек да је реч о каквом рецитативном хору, а не о омладини која спонтано изражава своја осећања.

За читаву брошуру је карактеристично једно неуморно самохвалисање. Рећи да за ужичку омладину „знају континенти" и да њена окружна конференција „мало заостаје за I омладинским Конгресом у Београду", то је упадљива нескромност. Уосталом, свако претерано истицање улоге омладине, каквим се ова брошура нарочито одликује, баца сенку на натчовечанске и јединствене напоре читавога нашег народа.

Поред грешака овакве врсте у брошури има и разних нетачности. Каже се например да је пољски „национални комитет" проглашен за привремену владу. Међутим у Пољској је постојала Крајова рада народова — пољска народна скупштина, и затим је, тек од пре неколико месеци, образована привремена влада. Говорити о једном крупном питању са тако мало познавања ствари, то је неозбиљност коју је тешко оправдати.

Последње странице брошуре заузима „преглед ударничког такмичења" и репортажа о додељивању почасне заставице омладини среза црногорског која је показала најбоље резултате у раду. Резултати такмичења дати су у сувим цифрама, без иједне речи коментара, без иједне сличице која би документовала тешкоће и залагање омладинаца, а репортажа показује једно ретко неразумевање духа и циљева омладинског такмичења. Проглашењу омладине среза црногорског за победника у такмичењу одушевљено пљеска сама омладина тога среза, док „омладина других срезова ћути и гледа одушевљене победнике". Ниједан једини израз другарске симпатије и признања друговима који су се најбоље показали, већ место тога једно готово отворено непријатељство, једна неумесна завист.

Далека од стварног живота и његових проблема и пуна хвалисавих фраза и озбиљних грешака, ова брошура о првој окружној конференцији ужичке омладине ни по чему не одговара своме циљу. Када се већ издаје брошура о једној окружној конференцији, онда она треба прво да послужи омладини тога краја као један приручник у коме ће моћи да нађе одговор на свакидашње проблеме са којима се она среће и практична упутства за рад и друго ,да буде један докуменат из кога ће свако кога то интересује моћи да се упозна са локалним приликама, проблемима и резултатима рада омладинског покрета у том крају. Место свега тога поменута брошура пружа нам само једну погрешну слику о ужичкој омладини, која је иначе и својим јуначким учешћем у борби и својим радом стајала увек у првим редовима нашег омладинског покрета.

Н. П.

Комсомолска Правда

Пре 15 година установљен је у СССР-у Љењинов орден — највеће совјетско одликовање.

Први Љењинов орден био је додељен омладинском листу „Комсомолска Правда". То је било у исто време и највеће признање рада и пожртвованости совјетским младићима и девојкама, који су допринели да индустрија закорачи џиновским кораком напред. Потстрек и упутства, омладинци су црпли из „Комсомолске Правде", која је на тај начин била путоказ и вођа читавих омладинских кадрова.

„Комсомолска Правда" није само орган Комсомола. Она претставља нешто више. Она је огледало живота целе омладине Совјетског Савеза, тумач њених жеља и осећања, њен пријатељ и учитељ.

Васпитни значај „Комсомолске Правде" је огроман. Она има задатак да политички, морално и практично васпитава совјетску омладину. Она развија међу совјетском омладином пријатељство и другарство, учвршћује јединство омладине фронта и позадине, развија дух хероизма борбе и хероизма рада, помаже омладини да развије способност самоиницијативе и сналажења у свакој ситуацији.

„Комсомолска Правда" је одраз живота омладине целог Совјетског Савеза. Она анализира и решава сваки проблем омладинског живота. Ако искрсну нека тежа питања, она их упрошћује и своди на оно што је битно и на тај начин их чини приступачним омладини.

Основна одлика „Комсомолске Правде" је масовни карактер рада. Путем многобројних анкета које обухватају најшире кругове она одржава чврсту везу са омладином. „Комсомолска Правда" тиме омогућује спонтано учешће хиљаде омладинаца у решавању многих важних проблема.

Међутим, она избегава генерализања и претерана уопштавања. Она спушта проблеме на земљу и везује их за стварност, за појединачан случај у оквиру многих сличних случајева и тиме омогућује узимање у обзир утицаја локалних фактора при третирању неког питања.

На тај начин је „Комсомолска Правда" успешно остварила склад између принципа масовности с једне стране и локалних и индивидуалних фактора с друге.

Масовни карактер „Комсомолске Правде" и њена чврста повезаност са омладином дају нам за право да кажемо да дух „Комсомолске Правде" у ствари претставља дух омладине Совјетског Савеза. Он је обухваћен геслом: „Сви за једнога — један за све!"

В. Н.

Спорт

Футбалска такмичења

По ослобођењу спорт је у Београду био замро. Водеће спортске личности Београда, компромитоване организацијом спортских приредаба под фашистичком окупацијом, нису могле и даље руководити спортом, а нових спортских руководилаца тренутно није било. Међутим, спорт је ипак кренуо напред... Покренула га је омладина сама читавим низом приредаба.

27 и 28 јануара одржано је велико такмичење за пехар радника фабрике Гоџевац, запослених на изградњи савског моста. Ово је била прва приредба, у којој су радници самоиницијативно манифестовали своју жељу за учешћем у спортском животу, у који ступају као организована целина.

У такмичењу су узели учешћа и тимови I инжињерске бригаде НОВЈ, II бригаде Корпуса народне одбране и репрезентативни тим УСАОС-а.

Резултати су следећи:

Првога дана, после боље и надмоћније игре, инжињерци су победили раднике са 6:0, а екипа УСАОС-а и једанаесторица II бригаде Корпуса народне одбране завршили су утакмицу без одлуке: 3:3.

Другога дана тим II бригаде Корпуса народне одбране победио је радничку репрезентацију са 6:1, а у финалном сусрету инжињерци су однели победу над тимом УСАОС-а, који је коцком ушао у финале.

У овим утакмицама приказан је технички потпуно изграђен футбал. Брзом и ефикасном игром и сналажљивошћу у ситуацијама истакли су се Бајић и Рајко Митић у тиму I инжињерске бригаде, као и голман Петровић из исте екипе. У тиму УСАОС-а најбољи су били Ћирић, Филиповић и Јовановић-Минда. У II бригади Корпуса народне одбране истакао се Кљајић.

11 фебруара, на игралишту С. К. Југославије састали су се црвено плави и жути тим УСАОС-а, и у изванредно напетој и легој игри приказали одличан футбал. Победио је црвено-плави тим са резултатом 3:1 (2:0). Голове су дали: за победнике Идворац, Стевановић и Станковић (са 35 метара), а за побеђене Спасојевић.

18 фебруара одиграна је на терену С. К. Југославије утакмица између репрезентативног тима УСАОС-а и тима II чете II београдске бригаде. Знатно бољи тим УСАОС-а однео је заслужену високу победу од 8:1. Голгетери су били: Хорватиновић (2), Шапинац (2), Бајић (1) и Печенчић (3) сви за УСАОС, а Џепина је дао почасни гол за свој тим.

ЛАКОАТЛЕТИКА

СПОРТСКО ТАКМИЧЕЊЕ ОМЛАДИНЕ ТРЕБИЊА И БИЛЕЋА

На иницијативу среског одбора УСАОЗИХ-а за Билеће одржано је прво међусреско спортско такмичење антифаштистичке омладине билећског и требињског среза. Такмичење је одржано у Требињу, присуствовало је око 2000 омладинаца и омладинки. Прво је одржано такмичење у лакоатлетици, у трчању, бацању кугле, гађању из пушке и вучења конопца, а после тога фудбалска утакмица између спортског клуба „Омладинац" из Билећа и „Јединства" из Требиња. Резултат је био 1:0 у корист „Јединства" Утакмица је била веома жива, пуна узбудљивих и лепих момената, а резултат одговара игри.

Ове приредбе, као и читав низ других широм целе наше земље, нису покренули професионални спортски профитери. Оне су се, сада по први пут, родиле у срцима самих учесника, омладинаца, и израз су ватрене жеље наше омладине да свим средствима помогне рањене борце народно-ослободилачке борбе, другове на фронту, као и сирочад изгинулих јунака. Љубав према онима, који су пролили своју крв за уништење насиља, као и жеља за појединачним и масовним физичким усавршавањем и јачањем витешког борбеног духа — створиле су наш нови спорт. Омладина га је узела у своје руке, и он више неће служити за пуњење каса и џепова „спортских функционера" — неће више бити оруђе зараде једне шачице људи. Племенит по самој природи својих дисциплина, он ће убудуће племенито служити интересима народа, јачајући његову омладину, развијајући његову отпорну снагу и помажући оне, којима је помоћ најпотребнија, и који су је највише и заслужили.

У ШУМСКОМ ЧЕСТАРУ

Забачени шумски крај. Непролазне Пинске мочваре, обрасле маховином и мочварном травом. Дечак — водич нас пажљиво води стазом патосаном дрвеним облицама. Ако ти се омакне нога, чека те смрт у мочвари.

— Јесте ли ви учитељице? — упита водич мене и моју другарицу Јадвигу Антоновну Черњавску. — Ви сте нам баш недостајале у логору; деца већ две године нису ишла у школу.

Дуго смо ишли кроз мочвару, наилазећи успут само на бусење маховине и мочварне траве. Међутим, изненада као у причи, пред нашим очима се створи у сред мочвари мало острвце, покривено храстовом и ораховом шумом. Из даљине се на њему није могло приметити ништа живо. Тек када смо ступили на чврсто тле, видели смо да се на острвцету налази читава варошица.

Овде су живели у бункерима и земуницама Брестски партизани из одреда који је носио

име Макаревића. Они су овде подигли свој магацин муниције и складиште животних намирница. У штабу, који је био скривен у бункер, стварани су планови за смеле операције. Одавде су партизани полазили да дижу у ваздух немачке возове и минирају друмове.

Партизанска шумска насеобина у коју смо стигли била је у исто време и „породични логор". Овде су се окупљали старци, жене и деца из села која су заузели Немци, да би се ставили под заштиту народних осветника. У логору је било 98 деце из школског доба. Ето због чега се јавила мисао о школи.

Командир одреда друг Калилец и комесар бригаде Дудко одредили су рок отварања школе. Морали смо савладати велике тешкоће, Само 10 километара растојања одвајало је партизанско острвце од најближег непријатељског гарнизона. Требало је да организујемо наставу, а да нисмо имали при руци ни школски прибор, ни столове, ни клупе, ни свеске, ни оловке.

За школу смо изабрали једну ливаду у шуми.

Три стара храста су ширила над њом своје гране и на тај начин су је скривала од авиона.

Сва деца су прегла на рашчишћавање ливаде од шибља и суварака, а заједно с њима и партизани који тога дана нису имели борбених задатака. Од неотесаних десака су састављани столови и клупе. Деца су негде нашла неколико комада плеха и од њих начинила малу надстрешницу. Сада нам киша није могла ометати предавања.

Како су жељна учења била деца! Када смо били у недоумици чиме да пишемо на табли, коју смо начинили од фурнира, деца претражише цело острво и пронађоше креду! Она су сама направила рачунаљке од жице и штапића ораховине и исписала на парчадима коре таблицу множења и распоред часова.

Врло тешко нам је било без хартије. Када је старешина извиђача, бивши учитељ Михаил Продун, пошто се вратио из борбе, донео као поклон школи пет свезака и тридесет оловки, како су се радовала деца томе поклону! Сваки ученик је добио по пола листа из свеске и чувао је то скупоцено парче хартије као очи у глави. Деца су схватила колико је за нас драгоцена свака оловка, па су пред одлазак са предавања давала своје оловке учитељици, како се ни једна не би могла загубити.

Успели смо да прикупимо неколико уџбеника: буквар, збирке задатака, кратки курс историје СССР-а. У логору нађосмо и један примерак новина са песмом „Прича о истинитим догађајима за децу" од Михалкова. Партизанској деци су се особито допали ови редови:

„Све што вечно беше наше,
вратићемо натраг ми!
Поља ћемо поорати
и пшеницом засејати!
Свака кућа, свака башта
биће скоро опет наша!"

Наша школа је имала четири разреда. Предавања су држана по распореду часова. Место звона, које би објављивало почетак рада у школи, даван је сигнал, после кога би се сва деца постројила и кренула према школи сложно корачајући. Њих је предводио старешина школе (имали смо ми и такво звање!) тринаестогодишњи пионир Олег Лојко.

Доста често су наша предавања била праћена буком артиљериске паљбе и. праскањем машинки, а једном, када су Немци пришли сасвим близу нашем логору, морали смо да сакријемо школу и закопамо у земљу клупе, уџбенике и свеске.

Како су се нежно бринули партизани о деци! Деца су за ручком добијала најбоље комаде и била су увек брижљиво одевена и обувена. Када је у школи основана пионирска чета, борци су добавили црвено платно и поклонили свима пионирима машне.

У јулу 1944 године Црвена армија је ослободила нашу област и деца су се вратила у своје завичајне градове и села. Али она никада неће заборавити предавања, која су слушала под гранама храста, никад неће заборавити своју шумску школу која је за њих била у исто време и школа храбрости и школа јаке воље.

„Пионирска Правда"

В. Иванова
бивша учитељица школе бр. 2 партизанског одреда званог именом Макаревића.

Ратни извештај за пионире

У Мостару отпор био,
Ал се шваба уморио,
Па лего на руду...
Народ сада све кољаше
Издајнике и усташе
Већ приводи суду.

Фратри горке сузе лију,
Показују на мантију —
Не знају за срам...
Ко злотвору род издаје
Не вреди му да се каје,
Злотвор је и сам.

У Срему се песма хори
Победничка ветра гори,
Правда бије бој...
Види крвник да све ближе
Осветничка рука стиже...
Пробио га зној.

На Криму је ових дана
Смртна казна потписана
Насиљу и злоби...
Залуд Немци бесно реже,
Око њих се обруч стеже
И кости им дроби...

Узалуд од сваке зграде
Брзо праве барикаде,
Стао им је дах,
Јер хиљаде камиона
Тенкова и авиона
Све ломе у прах.

Дрхти земља од напада
Са истока и запада,
Уз друга је друг...
Разбојнике казна стиже,
Берлину се Руси ближе
Да наплате дуг.

ЧИКА НАЈДАН

Младим пионирима

Ветар дува, хладну студен шири,
Ситна јесења киша пада,
Смело иду мали пионири
Партизанска нова војска млада.

Смело иду уздигнута чела
Кроз улице слободних градова
Док се с уста чује песма смела
Против гнусних немачких гадова.

Напред пионири млади,
Дигните ведро чело
Ново се доба гради
Завршите почето дело.

Пођимо у борбу покрај браће наше
Дајмо животе ко што други даше
За бољи живот и народну слободу
„Смрт фашизму — Слобода народу!"

ЖАРКО ГРАЈИЋ, пионир

Пионири помажу фронт

Пионири села Глободера, Мешева, Вратара и Глобара свесно помажу фронт и војску. Они су се организовали и сада неуморно раде на сакупљању помоћи за фронт. Сакупљају храну и новац. Да би прилози у новцу били што већи дају и приредбе, са којих приход иде за нашу војску. На тај начин не само да материјално помажу народно-ослободилачку борбу, већ се оспособљавају и уздижу дух рада у новој слободној земљи.

Пионири

Са планине ветар пири
Састали се пионири.
Састали се на сред сале
Па проводе игре мале.

У том дому омладине
Нама сада срећа сија
Где су некад Немци били
Ту су сада пионири.

Мила моја браћо драга
Оде Немац до сто врага
Ој слободо наша мила,
Срце си нам освежила.

Ми смо мали, али нека
И од нас се доста чека.
И ми ћемо сваки знати
За слободу живот дати.

М. РАКЛИЋ, пионир

Уредништво и администрација: Београд, Краљевића Томислава 11 — телефон: 44-204. — Штампарија „Млади Борац", Београд, Милоша Великог 14
Поштарина плаћена у готову.